

PRIMORSKA BORBA

Leto III. — Št. 2

Ajdovščina, 11. januarja 1947

Poština plačana v gotovini.

Cena 4 jugolire — 8 metrolir.

Zaloge orožja so bile namenjene proti tržaškemu demokratičnemu ljudstvu

Komaj se v coni A, posebno pa v Trstu ali pa tudi v Gorici poleže gnusna kampanja proti demokratičnim množicam, že poskrbi angloameriška vojna uprava za nove incidente in za nove ukrepe proti antifašističnemu demokratičnemu prebivalstvu. Nam je že zdavnaj jasno, da angloameriške okupacijske oblasti pomagajo neofašističnim organizacijam in reakcionarnim ustanovam, kjer vedrilo zločinskih fašističnih elementov, toda v teku prejšnjega tedna smo zaznamovali nov dokaz za težko odgovornost, ki jo brez dvoma nosijo okupacijske oblasti. V uradu za brezposelne Zavoda za socialno skrbstvo, ki deluje v Trstu kot podružnica Centrale v Rimu, so našli veliko količino orožja, med tem tisoč ročnih bomb, štiri težke in štiri lahke strojnice, 56 brzostrelk, 50 pušk in nad 52.000 nabojev. Najdba tako ogromnega skladišča orožja kaže na eni strani, do kakšnih posledic je zavestniško vojaško upravo privedla znanje politika »nepristranosti«, na drugi strani pa meče čudno luč na angloameriške tako vojaške kot civilne organe javne varnosti, ki so šele po dolgem času odkrili nekaj orožja, ki že poldrugo leto roma preko demarkacijske črte med Italijo in cono A.

Jasno je, da v okupacijsko vojaško upravo Angloameričanov ni mogoče zaupati, da je nesposobna, naj bo to hoteli ali pa nehoti. Demokratične ljudske množice v Trstu pa so iz tega dejstva napravile drugačen zaključek, namreč da stojijo v novem letu pred antifašističnim ljudstvom velike naloge in to je, da mora budno stražiti samo, če hoče, da bo zajamčen mir in osebna varnost kot osnoven pogoj življenja. Sicer so o najdbi orožja pisali listi, ki so nadzorovani in organizirani po angloameriški vojaški upravi, toda najdba nekako zakriva, niti ni točno povedano, kje je bilo najdeno orožje. Reakcionarno časopisje objavlja to vest v najbolj skritih kotičkih celo potvrdjeno, gotov listi pa te vesti sploh niso objavili. Ravno tako se obnaša angloameriška vojaška policija, ki se je zavela v molk in ne daje nikakih poročil. Med ljudstvom Trsta in vse cone A pa je vest o najdbi orožja sprožila splošen protest, ki izvira iz dosedanjih bridkih izkušenj. Ljudstvo pač predobro pozna zadržanje okupacijskih oblasti. Povsod, po tovarnah, podjetjih in ustanovah so priredili delavci in ljudstvo zborovanja, na katerih so odločno zahtevali natančno preiskavo in kazni za tiste, ki dovažajo v Trst orožje za teroristične akcije. Antifašistično ljudstvo pač ne more trpeti in mirno gledati na vse to, ker se je proti temu ves čas osvobodilne

borbe upiralo in žrtvovalo na tisoče življenj.

Lahko trdimo, da je zajel val ogorčenja celotno cono A in da so se vršila protestna zborovanja po vseh okoliških vaseh in ustanovah. Ljudstvo je na braniku svojih pravic. Poziva vse resnične demokrate v enotno fronto in zahteva energičen nastop proti zločincem, ki so še danes pripravljeni nastopiti z orožjem kot so to delali prej, ko je Julijsko krajino vladal Mussolinijev fašistični režim. Enotna demokratična fronta borcev za svobodo je danes edina tržaška stvarnost. Proti tej fronti umazane sile, pa naj si bodo podprte od svetovne reakcije ali pa grabežljivega zapadnega imperializma ne bodo opravile ničesar. Mi vemo, da niso opravile prav nič večerajšnje bombe in strojnice in da ne bodo pomagale niti jutri. Nasprotno, če se kdo dvomi o moči skupne fronte delovnega tržaškega ljudstva, tedaj je prav najdba orožja jasan argument, da je fronta močna, da je fronta trdna in neporušljiva. Na vse to, kar se danes dogaja v coni A, v Gorici in v Trstu, pa odgovarja pošteno antifašistično ljudstvo s svojo odločno borbo in mi vemo, da kdor se za svobodo bori, svobodo tudi doseže.

V Pulju so padle žrtve v boju za lastnino delovnega ljudstva

Civilna policija, ki je neposredno pod upravo angloameriških oblasti, je v Pulju ubila tri in ranila devet delavcev, ker niso dovolili ropanja ljudske imovine.

Ni prvič, da je puljsko delavstvo ogorčeno, ker angloameriške vojaške oblasti že del časa dovoljujejo italijanskim fašistom in šovinistom odvažanje raznih strojev in Italijo. To izvira iz dejstva, ker bo mesto Pulj priključeno Jugoslaviji in bi ga zato radi gospodarsko zelo oslabil. Čeprav obstojajo mednarodne določbe, da se stroji ne smejo odvažati, vendar angloameriška vojaška uprava z vsemi silami ropanje podpira in mu daje zakoniti značaj. Tako je med drugim bilo govora, da se odvažajo stara železa, čeprav so pred očmi delavcev razstavljali stroje, ki bi jih sicer v celoti ne mogli odvažati. Antifašistično delavstvo je na vse to odgovorilo kakor se pač spodobi. V Pulju je bilo zaznamovanih že več ogorčenih nastopov domačega delavstva proti tem zločinskim podvigom, toda do najbolj ostrega spopada je prišlo te dni, ko je hotelo delav-

stvo preprečiti ponovno izvažanje strojev. Razvila se je bitka in policija, ki bi morala nezakonito odvažanje strojev preprečiti, je obrnila puške v delavsko množico. Pod streli civilne policije sta obležala dva delavca in ena delavka, devet pa je bilo težje ranjenih. To je nov zločin nad delovnim ljudstvom mesta Pulja in angloameriška vojaška uprava v celoti odgovarja za zločin, ki ga je izvršila policija. V vsem tem se zrcali delovanje okupacijske uprave, ki štiti in sama podpira zločinsko delovanje civilne policije, ki bi morala biti v resnici organ ljudske varnosti. Zapadna demokracija, ki toliko govori o svobodi, je dala povsem dokaz, kako se spoštuje delavstvo, kako se spoštujejo človečanske pravice, prav v istem času, ko njih diplomati na raznih mednarodnih konferencah govorijo o humanosti, o poštenosti in še o marsikateri drugi stvari, a mečejo svetu le pesek v oči. Toda ljudstvo, ki je v domovinski vojni dalo od sebe prav vse, da bi si zagotovilo najosnovnejše človečanske pravice, vsak dan bolj spoznava cilje svetovne-

ga imperializma, ki posega celo po življenjih mirnega delavstva, po življenjih delavstva, brez katerega bi tudi svetovni imperializem srastno poginil.

Antifašistične množice v Pulju niso ostale mirne. V Pulju vre, tako da se civilna policija ne upa prikazati javno na ulico, delovno ljudstvo pa oznanja svetovni javnosti, da so padli tovariši, katere so ubili rablji onih gospodarjev, ki so dolga leta delovno ljudstvo izrabljali in živeli od njegovih žuljev in njegovega dela. Pulj je v osvobodilni borbi pretrpel velike žrtve, toda ljudstvo se zaveda, da so to zadnje žrtve, da bo Pulj v kratkem priključen Titovi Jugoslaviji, v kateri bo ljudstvo lahko svobodno živelo, se gospodarsko in kulturno razvijalo.

Ne more pa ljudstvo pozabiti, da nosi odgovornost za novi zločin angloameriške uprave, ki je ustvarila zločinski aparat — civilno policijo —, ki se ne ustavlja niti pred najtežjimi kriminalnimi dejanji.

„Jugoslovanska kraljevska armada“ v britanski coni Nemčije terorizira in pobija tiste, ki si želijo vrniti domov

V britanski okupacijski coni Nemčije se nahaja takozvana »jugoslovanska kraljevska armada«, ki so jo formirali in oborožili Angličani takoj po kapitulaciji hitlerjevskih čet leta 1945. Tej armadi so se priključili častniki nekdanje jugoslovanske armade, ki se po kapitulaciji Nemčije niso hoteli vrniti domov, bodisi da so bili zaslepljeni po reakcionarnih agentih, bodisi da se niso hoteli vrniti v Jugoslavijo zaradi dejanj, ki zanje niso preveč častna. Dalje so stopili v to »kraljevsko armado« vsakovrstni izdajalci in vojni zločinci ter oni jugoslovanski državljani, ki so zapustili Jugoslavijo skupno z umikajočo se nacistično vojsko.

»Kraljevska armada«, ki je tako slikovito sestavljena, je razdeljena na brigade in polke, ima svoje štabe, svoja vojna sodišča in celo svoje zapore. Poveljnik te dične vojske je bivši general Živković, ki ga je ljudsko sodišče v Beogradu proglasilo za vojnega zločince in v odsotnosti obsodilo na smrt zaradi veleizdaje. Po tej sestavi skupno s poveljnikom je to zločinska tolpa, ki seveda sovraži novo demokratično Titovo Jugoslavijo, zaradi tega pa uživa vso podporo in simpatije angleških okupacijskih oblasti. Tudi to dejstvo, da zapadni imperialistični angleški krogi vzdržujejo to »kraljevsko armado«, je v ozkem stiku s političnim značajem britanskega imperializma samega, ker se na tak način širi obrekovanje, napačne informacije in napadi na FLRJ. Nekateri oddelki te armade so v sklopu britanske armade v Porenju, kjer jih celo uporablja kot vojaško policijo pod britanskim poveljstvom.

V britanski okupacijski coni Nemčije se danes obstojajo taborišča za razseljene osebe, v katerih so nameščeni jugoslovanski begunci. Mnogi izmed njih so spoznali, da jim je pot v Jugoslavijo, ako niso bili zločinci, in življenje v novi demokratični Jugoslaviji omogočeno ter je zato razumljivo, da bi se hoteli vrniti domov. Toda posebni oddelki žandarmerije pod imenom »Jugoslovanska taboriščna policija« stražijo ta taborišča. Izvršujejo številne aretacije, terorizirajo in ubijajo tiste, ki se želijo vrniti domov. Taboriščna poveljstva izdajajo z dovoljenjem britanskih oblasti razne časopise in druge tiskane publikacije, v katerih na najpodlejši način obrekujejo

in napadajo ljudsko republiko Jugoslavijo.

Vzdrževanje take armade in oviranje beguncev povratek v domovino je v nasprotju s sklepi štirih veleil, ki prepovedujejo na ozemlju Nemčije vsako delovanje, ki je sovražno Združenim narodom. Tu je podan jasan dokaz, da britanske oblasti mednarodnih dogovorov ne spoštujejo, ker pač vodijo reakcionarno imperialistično politiko, prav tisto, ki umetno ustvarja »železno zaveso«. Na drugi strani pa se umešava v notranje zadeve malih narodov, ki se kakor na primer v Grčiji, Indoneziji in drugi drugod borijo za mir, demokracijo in neodvisnost.

PRIPRAVLJA SE OSNUTEK MIROVNE POGODBE Z NEMČIJO IN AVSTRIJO

Britansko ministrstvo za zunanje zadeve je v imenu Sveta ministrov za zunanje zadeve povabilo nekatere države, da pošljejo svoje predstavnike na zasedanje posebnih namestnikov štirih ministrov za zunanje zadeve, ki se bo pričelo 14. januarja v Londonu. Posebni namestniki ministrov za zunanje zadeve bodo obravnavali osnutek mirovnih pogodb z Nemčijo in Avstrijo. Vabila so poslana Ukrajini, Belorusiji, Češkoslovaški, Jugoslaviji, Poljski, Kitajski, Kanadi, in še raznim predstavnikom posameznih držav. Zasedanje posebnih namestnikov ministrov za zunanje zadeve bo trajalo do tretje nedelje v februarju.

V Moskvo je prišel politični pred-

stavnik avstrijske vlade, ki se bo udeležil kot gost pri pripravljanju mirovne pogodbe z Avstrijo. Poljski veleposlanik v Združenih državah Amerike pa je ob neki priliki izjavil predstavnikom tiska, da namerava poljska vlada predlagati, da se poljska mirovna pogodba z Nemčijo podpisuje v Varšavi. Utemeljitelj je to zahteval s tem, da se je druga svetovna vojna pričela na poljski zemlji in da je Poljska trpela zaradi nemške okupacije bolj, kakor druge države. Priponil je, da bo to predstavljalo zmagovalne pravice in bi ob enem opozorilo, da zločin napadalne vojne ne more ostati nezakazan.

Ustava je stvar ljudstva, ki ugotavlja stopnjo
svojega razvoja in polaga temelje bodoči življenjski
poti, zato je prav, da ljudstvo o njej razmišlja,
razpravlja in pove svojo sodbo.

Pristopimo k delu na združnem polju s čisto jasnimi pojmi

Iz poročila tov. Franceta Perovška, tajnika Pokrajinskega poverjeništvu na skupni seji združnih referentov in vodilnih funkcionarjev OF v Vzhodno-primorskem okrožju.

Predsednik vlade LRS tov. Miha Marinko je v članku »Vloga zadruge danes«, ki je bil objavljen v vseh časopisih konec preteklega meseca, jasno nakazal, kakšne so danes naloge v našem združništvu. Naša naloga je sedaj, da se z vso vneto lotimo te naloge uresničevati in da tako zagotovimo, da bo združni gospodarski sektor v letošnjem letu — v letu že naravnega gospodarstva, zavzemal tisto mesto, ki mu pripada. Ugotovitve tovarša predsednika vlade so dale vsem našim organizacijam tako jasno linijo, da sedaj lahko pristopijo k delu na združnem polju s čisto jasnimi pojmi: saj sta njegov teoretični prerez o vlogi združništva danes v nasprotju s preteklostjo in kritika sedanjih praks naših združenj dala našim organizacijam močno orožje, da prvič odpravimo napake, ki obstojajo še danes v naših združenjih kot vslednica starega združnega pojmovanja, drugič pa, da se ubranimo sektaštva, ki se izraža v pojavih zaletavanja in prehitavanja razvoja.

Že pred tedni je bila postavljena naloga pred vse organizacije OF, da na množičnih sestankih prešturajo omenjeni članek, zato bi na tem mestu danes obdelali vprašanje, kako so naše zadruge delale v preteklem letu, potegnili kritiko čez to delo in tako zagotovili razvoj združenj na Primorskem — že sedaj pred priključitvijo — v isti smeri kot povsod drugod v Jugoslaviji.

Ne bo napačno, če na kratko omenim, kakšne zadruge so obstajale na Primorskem pred vojno — predvsem

pod Italijo. V sedanjih okrajih Ajdovščina, Ilirska Bistrica, Idrija-Cerkno in tudi drugod so bile ustanovljene že nekatere zadruge pred prvo svetovno vojno, ostale pa v letih od 1920—35. Da ne bi našteval vseh vrst teh združenj, bi omenil le to, da so se opirjele tistih gospodarskih vej, ki so v teh okrajih najmočnejše: n. pr. vinarska na Vipavskem, mlekarstva na Idrijskem in v okrajih Ilirska Bistrica, razne konsumne itd., te so se pod Italijo tudi ohranile, ostale pa so ali propadle, ali pa bile razpuščene od strani fašistov.

Pod Italijo so podeželske zadruge skoraj v večini primerov držali v rokah razni občinski »veljaki«, ki so predstavljali nekatere delniške družbe. Držali so kmete v dejavnosti pod združno krinko ob dejstvu, da je italijanska konkurenca vin itd. prisilila kmete, da so take produkte oddajali omenjenim združenjem, katere so potem te stvari plasirale zato, ker so imeli upravni funkcionarji tzv. »viške zvez«, ki so čisto jasno prinašale kmetom škodo, tem funkcionarjem pa velike dobičke. Takšne zadruge so v celoti dobile značaj podjetij.

V koprskem okraju pa so bile slovenske zadruge, v kolikor so obstajale, enostavno zadušene v korist italijanskih konzorcijev in ostalih tzv. kooperativ — polovico od teh so ustanovili fašisti sami po svoji volji.

Po osvoboditvi smo torej na Primorskem z združenjem morali pričeti znova. Oglejmo si najprej delo nabavno prodajnih, nato pa produktivnih združenj.

Nabavno prodajne zadruge (Naprobe)

Nabavno prodajne zadruge so bile v glavnem organizirane v prvih mesecih l. 1946, povečini je bila ustanovljena za vsak okraj samo ena nabavno prodajna zadruga z izjemo Idrijskega okraja, koder so bile ustanovljene tri. Te zadruge so organizirale po okrajih svoje poslovalnice, ki so v prvem času razdeljevale izključno samo racijonirano blago, v kolikor pa so nabavljale ostale artikle, so pa stremele za takimi, kateri bi jim prinašali visoke profite.

Profitarska strast se je v početku pri teh združenjih še posebno uveljavila ob dejstvu, da so tzv. poslovni ljudje v njih videli možnost nabavljanja samo v Trstu in Gorici. Na račun pomaranč in limon, katere so nabavljali v coni A, je bilo zanemarljivo tudi razdeljevanje racijoniranih artiklov, pojavila se je tendenca, da se dobro zalagajo samo združne prodajalne v centrih, poslovalnice po vaseh pa so bile zapostavljene. To stanje se v glavnem nanaša na leto 1945 in prve mesece lanskega leta, zatem pa se je vsekakor delo naših Naprob precej iz-

premenilo, ker so organizacije OF močno reagirale na to sprčo tega, da je bilo treba organizirati odkup zgodnjega sadja in kasneje ostalih kmetijskih pridelkov, kakor tudi omejiti nekontrolirano razpečevanje blaga. Lahko trdimo, da se je od maja preteklega leta pa do danes v vseh okrajih (razen nekaterih izjem, n. pr. Postojna in Hrpelje) uveljavila Naproza precej kot nabavno prodajna zadruga. Odkupilo se veliko množino kmetijskih pridelkov in jih prodajale direktno državnim podjetjem in ostalim ustanovam. S pomočjo političnih organizacij so okrajne nabavno prodajne zadruge (tu so mišljene tudi imenovane gospodarske zadruge) organizirale odkup in v ta namen organizirale zbirne baze. Okrajna NPZ v Kopru je odkupila od svojih članov, pa tudi nečlanov na ta način za 85 milijonov lir sadja in zelenjave, ves ta denar pa je bil takoj razdeljen kmetom, istotako vipavska zadruga za 21 milijonov lir sadja.

Spodnja razpredelnica govori o tem podrobneje.

Zadruga	Sadja v vrednosti	Krompirja repe itd.	Marja zadrug v %	Skupna vrednost odkupljenih prid.
Ajdovščina	21.790.000.—	2.315.000.—	čista 11%	24.105.000.—
Koper	85.000.000.—	13.032.000.—	19%	98.032.000.—
Grgar (Čepovan)	1.821.367.—	2.000.000.—		
Tolmin	—	1.073.000.—	15%	4.894.367.—
Idrija	102.092.—	20.000.000.—	4,5%	20.000.000.—
Cerkno	102.092.—	1.004.069.—	3,5%	1.106.161.—
Črni vrh	2.897.552.—	1.499.550.—	3,5%	4.397.102.—
Postojna	—	334.000.—	3,5%	334.000.—
	650.000.—	880.000.—		
Ilirska Bistrica	—	690.000.—	8%	15.355.000.—
	13.135.000.—	1.407.000.—		
Hrpelje-Kozina	—	3.166.000.—	9%	4.573.000.—
	980.000.—	70.000.—	16%	1.050.000.—
Skupno	113.241.011.—	42.541.619.—		173.846.630.—
	maslo 1.763.000.—			
	krma 16.801.000.—			

Pri tej razpredelnici ni mišljen celotni promet omenjenih združenj, kot razdeljevanje racijoniranih artiklov itd., temveč samo odkup.

Omenjene zadruge so bile torej v letošnjem letu važen regulator kmetijskih pridelkov, kmetje so do precejšnje mere svoje pridelke lahko vnovčili in nepravilno bi bilo, če bi teh pozitivnih strani naših nabavno prodajnih združenj ne omenili.

To pa ne pomeni, da Naprobe niso imele negativnih strani. Negativne strani Naprobe se že odpravljajo, treba pa je pri tem še povečati napore. Nabavno prodajne zadruge tudi pri nas več ne odgovarjajo v dosedanjih obliki, postale so prevelike, če pomislimo na to, da še danes za ta ali drugi okraj obstoji samo ena nabavno prodajna zadruga. Upravni odbor ne more zaradi preširoke mreže poslovalnic zagotoviti demokratičnega udeleževanja članov združnikov, posledica tega so

je, da ne poteka odkup in pa nabava blaga v skladu z interesi oziroma boljše potrebami vasi. Tako stanje daje okrajnim NPZ izgled trgovskih podjetij — grosistov. V začetku, ko so se te zadruge organizirale, je bila taka organizacija pravilna, zato da se je osigurala potreba prebivalstva za racijoniranimi artikli, v tej zvezi zagotavlja določena količina teh artiklov itd. Zato je jasno, da je treba sedaj decentralizirati tako velike zadruge, Naproze naj ima od sedaj dalje manjši, toda ekonomsko zaokrožen teritorij, koder bo lahko članstvo na skupščinah in ostalih zborovanjih nalagalo upravnim odborom naloge odkupa in pa nabave. Obseg teh Naprob je lahko za področje enega ali celo več krajevnih ljudskih odborov, gre v glavnem za to, da zagotovijo pravkar omenjeno njihovo vlogo. Zlasti okrajnim odborom OF se nalaga sedaj naloga, da ob posvetovanju

Nadaljevanje na 2. strani

Ustava je pisana, toda napisali smo jo sami

Delo našega ljudstva Slovenskega Primorja navdušeno odobrava osnutek ustave Ljudske republike Slovenije.

Ljudstvo vzhodnoslovenskega okrožja, ki se jasno zaveda bližnje priključitve k republiki Jugoslaviji, razpravlja o ustavi in izraža svoje zadovoljstvo ob priliki množičnih zborovanj, prirejenih po vaseh, tovarnah, trgih, podjetjih, mestih, v oseh organizacijah. Ljudstvo proučuje in razpravlja z vso pozornostjo o posameznih členih ustave, ki je nastala kot plod skupnih naporov vsega slovenskega naroda, ki je izvajal v težki domovinski vojni svojo svobodo in neodvisnost. V pismih, da so člani enaki in slični, zvezni ustavi, vidi ljudstvo trdno povezanost in enotnost oseh jugoslovanskih narodov in prav to je našemu ljudstvu porok, da se bo skupno z vsemi jugoslovanskimi narodi, kakor nekdanji o osvobodilni borbi, borilo za pravico in za rast republike Slovenije in po njej v celoti in močno Titovo Jugoslavijo. Pri razpravljanju in spoznavanju prave ustave, ki si jo je slovenski narod napisal sam, hočejo sodelovati starši, frontisti in mladina, ker čutijo, da je naša zemlja sestavni in neolčljivi del Slovenije. To se dobro jasno izraža v številnih resolucijah, ki jih delovno ljudstvo pošilja ustavodajnemu odboru ustavodajne skupščine LRS.

Tako govorijo vaščani Črna kava o okraju Herpelje-Kozina: Do dobre poznamo ustavo FLRJ, ker smo jo skupno na naši obdelovalni in o njej razpravljali. Danes, ko govorimo o načrtu ustave LRS, pa ponovno dajemo našemu orhoonemu podstopu najvišje priznanje. Z ustavo so nam zagotovljene vse pravice in ustava nam pome-

ni plod odločne borbe, v kateri smo mi oši sodelovali.

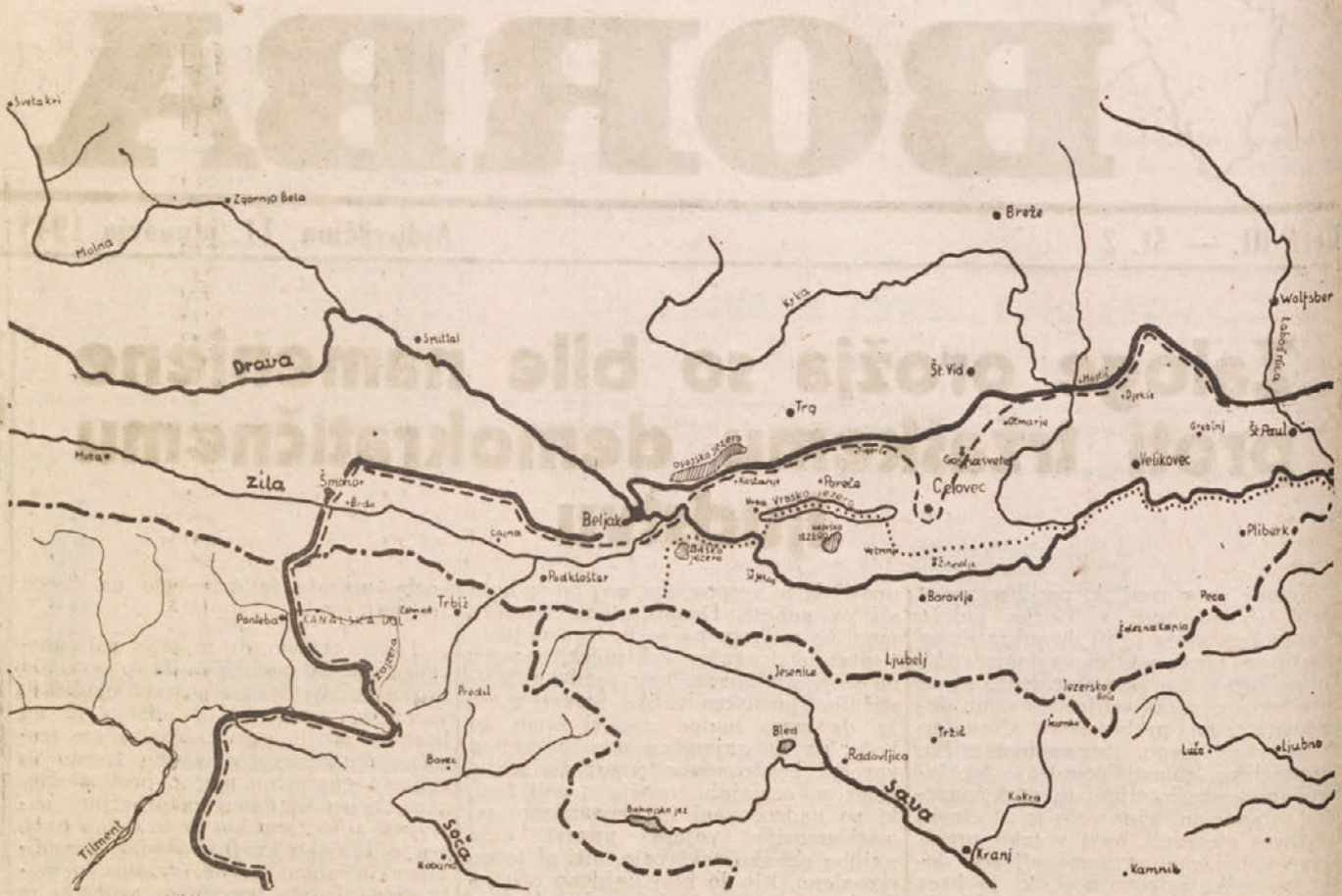
Na množičnem zborovanju v okrajnem centru Herpelje-Kozina je bila sprejeta resolucija, s katero ljudstvo daje vse zaupanje novi ustavi in med drugim piše: »Načrt ustave, ki ga v celoti potrjujemo, nam kaže, da moramo zakone tudi dejansko izvajati. To bomo tudi storili! Naj živi Ljudska republika Slovenija! Naj živi naša ustava, porok naše bodočnosti! Vsek naš vaščan ve, da je ustava pisana in da smo jo napisali mi sami.«

Vaščani iz Zupč pri Ajdovščini so s svojega študijskega sestanka, na katerem so razpravljali o osnutku ustave, poslali Ustavodajni skupščini pozdravno resolucijo. V njej med drugim pišejo: »Med nami ni človeka, ki se ne bi strinjal z našo rslavo. Ponosni smo, da smo se za tako ustavo borili in zrtvovali. Toda prava ustava jasno kaže, da nismo zrtvovali zaman, ustava nam kaže, da se danes izpolnjuje naša pravica. Naj živi ustava delovnih ljudi republike Slovenije! Naj živi naš dragi maršal Tito! Naj živi republika Jugoslavija!«

Rudarji živosrebrnega rudnika v Idriji v svojem pozdravnem pismu vladi Ljudske republike Slovenije med drugim pišejo: »Minili so časi, ko smo svoje lastno delo sovražili. Ustava, ki jo sprejemamo, nam jamči, da je naše delo, čeprav pod zemljo, spoštovano in cenjeno. Naše delavske roke jo bodo vedno vedno branili in čuvali. Mi hočemo živeti in delati pod vodstvom ljubljenega maršala Tita. Stopamo v novo leto, sprejemamo ustavo in z njo vse pravice in dolžnosti Titovih državljanov. Naj živi naša ustava! Naj živi Ljudska republika Slovenija!«

SLOVENSKA KOROŠKA

Tujega nočemo -- svojega ne damo!

Rešitev Slovenske Koroške pomeni priključitev k Ljudski republiki Jugoslaviji. Do tega ima naše ljudstvo na Koroškem polno pravico in samo taka rešitev je dokaz prave demokratičnosti.

Da si bomo na jasnem

Pred dnevi je bila v Beogradu izrečena obsodba. Kazen so prejeli sovražniki jugoslovanskih narodov, njihove svobode, vohuni imperialističnega sveta, izdajalci domovine, katerim je bila naša okrog meseca aprila odvzeta svoboda: Stefanović Milutin, Sušin Željko, Jovanč Branko, Ilić Aleksander, Grčur Kostić, Trifunović Miloš, Zdravković Siniša in Stanković Konstantin.

Ko smo spremljali delo Vrhovnega sodišča Ljudske republike Srbije, smo spoznali, da so omenjeni sovražniki jugoslovanskih narodov delali proti svobodi lastnega ljudstva. V ameriskem veleposlanstvu je sedel vohun Pridonov, ki je organiziral mrežo drugih vohunov z nalogo, da mu preskrbe obvestila, ki imajo značaj državnih in vojaških tajnosti, da so mu izdajali neresnična in klevetniška poročila o dejanskem stanju v Jugoslaviji, v katerih so klevetali vse pridobitve narodno-osvobodilne borbe in skušali očrtniti razmere v Jugoslaviji. Skoraj vsi obtoženci so bili v času narodno-osvobodilne borbe pripadniki tistega dela sovražnikov jugoslovanskih narodov in njihove svobode, ki so sodelovali in podpirali okupatorja. Po osvoboditvi pa so se izognili oblastem in aktivno delali proti ljudstvu in državi. Značilno je, da je med obtoženci tudi Miloš Trifunović, bivši minister v jugoslovanskih begunskih vladah, bivši predsednik ene izmed vlad, po osvoboditvi pa voditelj ene izmed tako imenovanih opozicijskih skupin. Med osvobodilno borbo narodov Jugoslavije proti fašističnim okupatorjem in domaćim izdajalcem je kot minister begunske vlade z vsemi svojimi močmi podpiral vojnega zločinca Dražo Mihailovića. Ko se je po osvoboditvi vrnil v domovino, je vzpostavil stike z inozemsko vohunsko službo in na ta način prišel na druge načine in v drugih oblikah borbo proti ljudstvu Federativne Ljudske republike Jugoslavije.

Udeležba Trifunovića pri delovanju te vohunske službe v celoti dokazuje, da so se nekateri vodilni ljudje tako imenovane opozicije potem, ko so izgubili vsak pлив med ljudstvom in s tem tudi zadnje upanje, da bi na kakršni koli način s pomočjo slepote in zavajanja ljudskih množic prišli do oblasti, pogreznili v blato izdajstva in vohunstva na račun mračnih in reakcionarnih sil inozemstva, da bi s pomočjo sil mednarodne reakcije, pa četudi za ceno izgube nacionalne neodvis-

nosti narodov FLRJ ponovno prišli do oblasti in ponovno vzpostavili sistem odkrite protiljudske diktature ter nacionalnega zatiranja. To samo priča o tem, da so ti ljudje zapustili metode politične borbe in prešli na metode vohunjenja in hujškanja k inozemski intervenciji proti FLRJ, pri čemer so se izpremenili v navadno agencijo mednarodne reakcije, pripravljeno, da se za oblast izneveri in proda svobodo ter neodvisnost lastnega naroda. Vsi obtoženci so sodelovali z agencijsko vohunstvo in jim pošiljali lažne podatke o političnem in splošnem stanju FLRJ. Ustvarjajo lažno predstavljajo dejstva tako, kakor da obstoja v državi vladavina terorja, nasilja, ropanja in brezpravnosti, verskih preganjanj in nacionalnega zatiranja, z namero, da bi na ta način privabili neko tujo državo do tega, da bi se mešala v notranje zadeve FLRJ ali do prekinitve diplomatskih odnosov s FLRJ, ekonomske vojne in oborožene intervencije.

Prav tako, kot je bil oborožen boj protiljudskih sil z največjimi naporii narodov Jugoslavije strti, prav tako je bila razkrinkana vohunska mreža protiljudskih škodljivcev in prešli so kazni kot izdajalci domovine.

Prav to dejstvo pa mora v nas pojačati zavest, da je bilo in da je mogoče voditi boj proti sovražnikom ljudstva samo zato uspešno, ker ljudske množice v celoti vedo, kako velike važnosti je vprašanje budnosti proti sovražnikom nove države. Prav proces proti skupini vohunov v FLRJ nam kaže, da so s tem, ko so izgubili sovražniki jugoslovanskih narodov žandarske bajonete, njihovo diktatorsko protiljudsko oblast, ko so izgubili vse možnosti brezsrčnega ekonomskega izkoriščanja, prešli v podlo blatenje in vohunsko delovanje v državi. Skušajo ustvarjati lažno mnenje o Jugoslaviji in o razmerah v njej, so samo nadljevati s svojim protiljudskim delovanjem in tako s služenjem mednarodni reakciji. Iz tega se moremo naučiti, da moramo na vsakem koraku pojačati budnost proti vsem tistim, ki bi radi pri nas ustvarjali nerazpoloženje, ki bi z lažnimi vestmi skušali zavajati ljudske množice, ker so to vedno in vselej agenti mednarodne reakcije, pa naj to na prvi pogled izgleda ali ne.

Ob tem smo torej spoznali, kako grdega in umazanega načina borbe proti svobodi mlade Jugoslavije se poslužuje med-

narodna reakcija. V istem času pa, ko bi rada z vohunskimi skupinami prodrla v državne in vojaške tajnosti nove Jugoslavije, v istem času pa v državah, kjer delovno ljudstvo še nima oblasti, dovoljuje protiljudski ostanki znova prebujanje fašistične napadalnosti. O tem dovolj zgovorno priča brošura, ki je izšla v Avstriji, katero je tiskala avstrijska državna tiskarna in jo razdeljuje pisarna predsedstva avstrijskega parlamenta, in sicer pod naslovom: »Teritorialna in gospodarska vprašanja Spodnje Štajerske«. Brošura je pisana v pristnem nacističnem duhu in zahteva iz »gospodarskih in »nacionalnih« razlogov pripojitev naslednjih slovenskih okrajev k Avstriji: Radgona, Ljutomer, Ptuj, Celje, Brežice, Maribor mesto in okolica, Dravograd in Mežiška dolina. V tej brošuri so skoraj do potankosti ponovljene laži in zavijanja hitlerjevske propagande iz dobe priprav za napad na Jugoslavijo. Izdaja te brošure dovolj jasno izpričuje, da se dovoljuje poedinim upokojenim hitlerjevim propagandistom, da nadaljujejo z »utemeljevanjem« fašističnega velenemškega poizkusa, nemške napadalnosti proti slovenskim ozemljem. Zanimivo je vedeti, da ti ljudje prihajajo na dan tudi s parolo o nedeljivi Koroški, da ne verjamejo v samostojnost Avstrije itd. Res pa je, da so ti propagandisti iz Göbelsovega rezervuarja daleč za razvojem in da ne vedo, da je prišlo v Jugoslavijo do bistvenih izprememb in da so ljudskim množicam pogledi na fašistične velenemške poizkuse v celoti jasni.

V istem času pa seveda ta gonja dovolj zgovorno priča, da avstrijskim politikom danes niso niti najmanj pri srcu interesi avstrijskega ljudstva, da nočejo ničesar storiti za izboljšanje njegovega življenja. Jasno je potem, da bodo ljudske množice Avstrije morale spoznati, da so njihovi največji sovražniki oživljevalci hitlerjevskih imperialističnih parol in da bodo spoznale, da današnji avstrijski imperialisti skušajo voditi ljudstvo v krvavo, zelo nevarno avanturo. Zanimivo je dejstvo, da se je ta kampanja začela prav v času priprav mirovne pogodbe z Nemčijo in da torej še bolj zgovorno kaže, da nočejo razumeti protiljudski elementi v današnji Avstriji, da je tudi predpogoj za razvoj Avstrije pravilna rešitev vprašanja Slovenske Koroške, ki mora biti priključena k svoji domovini Jugoslaviji.

V istem času pa bo brez dvoma zanimivo ugotoviti, da je bilo omogočeno polkovniku Giuseppe Angeliniju, vojnemu zločincu štev. 18, da je izdal novembra meseca minulega leta v Rimu knjigo, katere že sam pojav govori o namenu fašistične napadalnosti. Knjiga, ki nosi naslov »Taboriščni ognji v Hrvaški«, je posvečena njegovi ženi in njegovim otrodom ponosno spremljali njegove zločinskih, ki so, kakor sam niše, »trepetaje, ske podvige po Jugoslaviji.«

Vojni zločinci, s krvjo jugoslovanskih narodov omadeževan fašistični vojskovođa, ki je zapustil za seboj celo vrsto grobov poklanih otrok in žena, požganih naselij, si upa pred očmi vsega sveta v dosegu Zavezniške kontrolne komisije v Italiji izdati knjigo, v kateri zagovarja in utemeljuje fašistični pohod na napadalnost proti Jugoslaviji. Še več! Iz izkušenj v preteklosti napravlja zaključke in hujška na novo napadalnost proti Jugoslaviji. Dobesedno pravi: »Bodoča invazija bo morala biti bolj opravičljiva.« Kakor v zasmeh vsemu demokratičnemu svetu opravičuje vojne zločine kot nujno posledico obrambe okupatorja proti borečemu se zatiranemu ljudstvu. Govori celo o »legendarnih podvigih« fašističnih okupatorjev. Ti legendarni podvigi so jugoslovanskim narodom predobro znani. Samo v ljubljanskem okrožju je tak »legendarni podvig«, ki so ga izvedli »buoni

Narodi, ki so enkrat šli po poti demokracije, ne bodo nikdar več pristali na to, da bi jim zopet vsilili stare oblike politične ureditve. Ljudsko demokracijo lahko ustvarijo in okrepijo samo tisti ljudje, ki so zrasli iz fašistične borbe ljudstva za lastno svobodo in ki so s srcem in dušo predani stvari občeldjanskega preporoda!

Boleslaw Bierut

Plamen osvobodilne borbe grških demokratov je zajel vso Grčijo

Po poročilih, ki prihajajo iz vse Grčije, je razvidno, da se vodijo težki boji grške demokratske armade proti vladnim fašistom ne samo na severu in na sredi države, temveč tudi na skrajnem jugu. Grški fašisti hitijo si čer trdit, da so se boji premaknili iz severne Grčije proti jugu samo zato, ker se pripravljajo mednarodna komisija, ki bo proučila položaj grške meje in vzroke partizanskega gibanja, tola njihote trditve so v celoti propadle. Grška demokratska armada s svojimi junaki akcijami dokazuje, da obvlada teren celotne Grčije in da ne uživa nikake podpore sosednjih držav, kakor bi to hoteli dokazati monarhofašisti. Razen tega, da se vodijo boji v južnem delu države, so oddelki demokratskih borcev napadli vladne sile v Tesaliji. Borbe divjajo v okolici Korinta in na Peloponezu. Pretrgan je bil promet iz Soluna v Atene, ker so grški partizani minirali most na tej liniji. V severni Tesaliji so močni oddelki demokratske armade izvršili napad na mesto Graveno. Prodrli so v mesto, presekali telefonske žice in obstrlevali vojašnice. Po uspehi akciji

so se edince grških partizanov umaknile iz mesta, toda vse vasi na področju Grevene so v rokah enot demokratske armade.

Delovno ljudstvo v Slovenskem Primorju ne more prezreti krivic, ki jih vsiljujejo monarhofašisti demokraciji in grškemu ljudstvu, ker ima samo težke izkušnje iz preteklosti. Krajevni odbor AFŽ v Ajdovščini v svojem pismu Mednarodni ženski zvezi med drugim piše: »Me, žene Slovenskega Primorja, ki je trpelo četrti stoletja pod italijansko in nemško fašistično peto, odločno protestiramo proti grozodejstvu, ki jih počenja nad grškim ljudstvom monarhofašisti, ki so s svojimi dejanji pokazali, da se prav nič ne razlikujejo od nemških in italijanskih fašistov. Grškim ženam pošiljamo naše tople pozdrave, ter jih popolnoma razumemo v njihovih zahtevah po umaknitvi tujih čet iz svojega ozemlja, ker so v največji meri krive, da je prišlo do tako obupnega stanja. Samo skupni boj vseh demokratskih sil sveta jamči človeštvu trden mir in prijateljstvo med narodi.«

Italijani, kakor pravi vojni zločinec Angelini, bil v tem, da so pobili 9000 mož, žena in otrok, odpeljali v koncentracijska taborišča 3500 prebivalcev, oropali 800 vasi in požgali 3000 hiš.

Zaslepljen po svojem krvavem fašističnem naziranju, naziva ta krvnik in vojni zločinec naše herojske partizane v »rebelle«, z istim imenom, s kakršnim so jih nazivali fašistični okupatorji pred vojnimi sodišči. Zato tudi ne razume dostojanstva naših partizanov, ki so na zahtevo dveh italijanskih polkovnikov, da vrnejo v zameno za ujetu ženo nekega političnega komisarja, vse ujetje italijanske oficirje, odgovorili, da Italijani, kakor vse izgleda, zelo malo cenijo svoje oficirje, če za eno ujetu ženo zahtevajo v zameno vsaj 8 oficirjev. Ta vojni zločinec se ne sramuje javno pisati, da je bila v Jugoslaviji široko organizirana obveščevalna služba in da mu je žal, »da je bilo dnevno izvršenih samo po pet bombnih napadov«. Na 120. strani svoje knjige priznava, da je osebnost izdal nalog, da se s topovi in minometi strelja na partizansko bolnico v Korenici, kar predstavlja enega izmed največjih vojnih zločinov.

Vojni zločinec Angelini bi tudi rad postavil nove definicije za določevanje vojnih zločinov. On pravi, da se o vojnih zločinih lahko govori takrat, kadar tok vojnih operacij ne zahteva, da mora biti nasilje izvršeno. Po njegovem mnenju je torej tok vojaških operacij zahteval, da so vršili nasilja nad ženami in otroki, da so izvršili množične pokolje, požigali cele vasi itd. To svoje podlo razglabljanje zaključuje s tem, ko pravi, da je edini fašistični vojni zločin v tem, ker so izgubili vojno.

Samo zadržanje anglo-ameriških oblasti, ki omogočuje, da so se tja zatekli vojni zločinci, je krivo, da eno leto in pol po končani vojni eden izmed najbrutalnejših vojnih zločinov izda tako knji-

go. V poročilu št. 88 Državne komisije za ugotavljanje zločinov okupatorja in njihovih pomagačev je označen Angelini, da je kot komandant prvega polka divizije »Re«, ki je operirala v Sloveniji in Hrvaški v letih 1941. do 1943. vršil umore, množične pokolje in druge zločine. Toda kljub vsemu temu se krvnik naših narodov svobodno spreha na ozemlju, ki ga nadzoruje Zavezniška kontrolna komisija, skupno z ostalimi 750 vojnimi zločinci njemu enakimi ali še hujšimi od njega. Ne samo, da se svobodno spreha, temveč celo piše knjigo o Jugoslaviji, v kateri nesramno brani razbojniški pohod Mussolinija v našo domovino in brez prikrivanja poziva na nove napade in na nove vojne zločine. Ti zločinci vidijo v »samaritanski zaščiti«, katero uživajo v Italiji in na zapadu, napore svetovne reakcije, da vojne zločince izrabi v bodočih napadalnih načrtih, zločinci pa ji služijo pokorno prav tako, kakor so ji služili prej.

Vsi ti primeri dovolj jasno dokazujejo, kako si peščica zapadnih imperialistov skuša ustvarjati armado fašističnih zločincev, s katerimi bi kalila težko priporočen mir in graditev svobodnih dežel, v katerih je zmagala ljudska demokracija in ovirala boj demokratskih množic tam, kjer demokracija še ni zmagala. Toda narodi sveta ne bodo nikdar pozabili krvave cene, ki so jo morali plačati v boju proti fašizmu, gigantskih naporov, ki so jih v teh bojih morali doprinesti, ampak bodo boj proti zločinski reakcionarni in njihovim hlapcem še bolj zaostriili, še bolj pojačali. Tako bodo izginili tudi taki primeri, kot je primer vohunske skupine, ki je bila obsojena v Jugoslaviji, in kot je primer v Avstriji in Italiji izdanih brošur, ki so polne prebujajoče se fašistične napadalnosti, sovražnika miru in boljše bodočnosti delovnih množic. To hočejo, morajo in tudi bodo narodi s svojo borbo dosegli.

(Nadaljevanje s 1. strani)

nju krajevnih organizacij izvedejo to reorganizacijo in to na tak način, da ne bo v tem prehodnem času moten pri oskrbi in pri odkupu. Posledica tega procesa pa bo, da bodo centri - zlasti industrijski, prišli do samostojnih konsumnih zadrug, česar doslej nismo imeli, in se je pojem nabavno-prodajnih in pa konsumnih zadrug mesal tudi pri nas tako, kot ugotavlja tovariš Marinko v svojem članku.

Druga napaka naših Naproz, ki izvira od tega, kar je rečeno zgoraj, je ta, da so se dogajale nepravilnosti in pogledu razdeljevanja racionaliziranih artiklov, predvsem manufaktur. Nepravilnost je obstojala v tem, da so ljudje iz centrov (tudi načelani zadruge) zbrali boljše vrste blaga za sebe po enostavni krivični formuli: skod prvi pride, prvi melje; slabše stvari pa so ostale za hribovske vasi.

Tretja negativna stran je razvidna iz gornje tabele: to je profitorstvo, katerega so predvsem v prvih mesecih lanskega leta omenjene zadruge zasledovale. Sicer so pri procentu marže, ki je označen zgoraj, vpoštetii vsi režijski stroški, ki so jih zadruge pri odkupu imele, toda ta procent je bil v lanskem

letu še vedno prevelik. (Veliki režijski stroški so bili zlasti pri transportu sadja.)

K izboljšanju naših Naproz stopamo torej z jasnimi pojmi, ker vemo, kakšen namen one imajo in kakšne so njihove dosedanje napake. Zlasti je važno, da vidimo vse najvažnejše negativne strani, kajti dejstvo, da naši zadrudniki večkrat niso niti mogli nve-ljavljati svoje kritike, je privedlo do tega, da so bili včasih nerazpoloženi, kar je bilo čisto upravičeno, a na drugi strani so pa to izrabili reakcionarji, ki so zlonamerno te napake izkorisčali za blatenje zadrudništva na sploh. Tem temnim reakcionarnim elementom je v praksi treba dokazati, da zdrava ljudska kritika ustvarja uspehe, obenem pa z vso močjo udarja po razbojniški »kritiki«, ki je lastna sovražnikom ljudske oblasti.

Gotovo je, da bodo morala vzporedno ob decentralizaciji Naproz zrasti tudi po naših okrajih državna trgovska podjetja, ki bodo v našem primeru decentralizirala funkcijo Prerada in zagotovila, da bodo zadruge, kakor tudi detaljne državne in privatne prodajalne naročale pri njih blago, ki odgovarja potrošnji njihovega kraja.

Slovenska Koroška mora postati sestavni del Titove Jugoslavije

Razumljivo je, da reakcionarni krogi Avstrije skušajo prikazati Koroško kot izključno nemško. To pa bi jim uspelo le tedaj, če bi dokazali, da biva na Koroškem nemški živelj, ki čuti nemško. Ker se pripravljajo v bližnji prihodnosti načrt mirovne pogodbe z Avstrijo kot Hitlerjevemu pomagatelju pri napadu na evropske narode, zato reakcionariji, ki uživajo pri angleških okupacijskih oblasteh vso zaščito, vršijo ogorčeno in seveda kaznivo kampanjo. Namen te kampanje je, da bi svetovno javnost preslepili in prikazali Koroško kot sestavni del Avstrije. Koroški Slovenci, ki stoletja vztrajno branijo svoje narodne pravice, so danes preganjani, zapirajo jih, preprečujejo slovenski tisk in ljudska množična zborovanja. Da bi bila stvar popolna, so poklicali v razne upravne in celo policijske službe nekdanje nacistične zločince, celo take, ki so proglašeni za vojne zločince. Tako se danes ovira vsako delo Slovencev, položaj je tak, kot za časa Hitlerjevega režima. Takoj po koncu vojne je ljudstvo, ki se je udeležilo osvobodilnega boja in v njem aktivno sodelovalo pod Titovim vodstvom, bilo prepričano, da bo doseglo svoje narodne pravice. Zgodilo pa se je, da je angleška politika vmešavanja dopustila avstrijskim reakcionarnim krogom svobodno roko in je stanje v Slovenski Koroški dokaj slabo. Bili antifašisti se pravi, bili v stalni nevarnosti pred aretacijo, pred napadom. V slovenskem delu Koroške so našli zatočišče številni belogardiisti in domobrance, ki so se umaknili skupno s kapitulantsko nemško vojsko v aprilu in maju 1945.

Ti izdajalci, ki se ne upajo vrniti v domovino, kjer jih čaka ljudsko sodišče, nadaljujejo neovirano svoj posel in ovirajo celo one begunce, ki bi se radi vrnili nazaj v Jugoslavijo.

In če smo zaznamovali v coni A splošen naskok na slovenske demokracije šole in učiteljsko, tedaj se Slovincem na Koroškem dela še bolj ogabna krivica, ker ukinjajo slovenske šole in silijo prebivalstvo, da izroči svoje otroke nemškemu vzgojitelju, ki so v večjih primerih strastni nacisti in niso niti v enem samem primeru pokazali, da od zločinskih idej Hitlerjanstva odstopajo. Ljudstvo je ogorčeno, toda orožništvo, ki je sestavljeno iz prejšnjih nacistov-zločincev, se poslužuje vseh terorističnih ukrepov, da bi osvobodilno gibanje oviralo.

Toda ljudstvo se bori, kot se je borilo.

Nihče ne bo mogel prikriti dejstva, da so se koroški Slovenci v osvobodilni borbi borili z orožjem za svojo neodvisnost. Najboljši dokaz in odgovor reakcionarnim krogom so resnična dejstva oboroženega boja. Aktivnost koroških partizanov je obsegala dosledno vse območje Slovenske Koroške. Partizani so izvedli preko 600 akcij, napadov in bojev. Pri tem so uničili 54 železniških in cestnih mostov, 26 vlakov, 53 lokomotiv, 219 vagonov, na desetih kilometrov železniške proge. Sovražniku, nemškemu okupatorju, so vrgli iz boja nad 10.000 vojakov, ki so bili v spopadih ali ubiti, ali ujeti ali ranjeni. Razen tega so poškodovali velike množice sovraničkovskega materiala, tako da se gornji podaljški silno povečajo. Partizanski tisk, ki so ga izdajali koroški partizani, jasno kaže vso silo osvobodilnega gibanja.

Vsi napori, vse žrtve na imetju in ljudeh so bile dane za skupni veliki cilj, ki ga predstavlja priključitev Slovenske Koroške k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji. Temu velikemu cilju so posvečeni vsi napori in ogorčena borba koroških Slovincem tudi danes, ko so si z lastnimi dragocenimi žrtvami priborili živeljsko in narodno svobodo.

Cilji osvobodilnega gibanja na Koroškem

V zadnjih sto letih je moral slovenski živelj na Koroškem prenašati strahoten germanizacijski pritisk v najrazličnejših oblikah. Ta pritisk je razpolagal z vsem državnim in deželnim aparatom, z vsemi gospodarskimi, političnimi in kulturnimi sredstvi. Služile so mu vse gospodarske panoge, vsa trgovina, denarni zavodi, industrija, rudniki, železnica, tujski promet in vse šolstvo. Materialna odvisnost od nemškega delodajalca in nemške javne oblasti je slovenski živelj vedno bolj stiskala in ga načrtno odtujala rodnomu narodu. Poleg sredstev, ki v razmerah, kakršne so bile na Koroškem, že sama po sebi vplivajo raznarodovalno, so Nemci ustvarili še nešteto poti in sredstev, ki so umetno podpirale raznarodovanje slovenskega prebivalstva na Koroškem.

Spričo nasilne in rafinirane nemške raznarodovalne politike na Koroškem se je vedno bolj zmanjševalo število gospodarsko neodvisnih Slovincem, vedno pa število ljudi, ki so jim rezali kruh nestrpni Nemci. Ker so slovensko narodnost mogli svobodno izpovedati le gospodarsko samostojni Slovenci, je število Slovincem pri ljudskih štetjih stalno padalo, število formalno in stvarno nezavednih Slovincem pa vedno bolj naraščalo. S tem je germanizacijski proces uspeval. Sredstva in metode, ki so jih med tem uporabljali, niso svetovne vesti niti malo vznemirjale. Germanizacijske težnje so bile vedno močnejše, germanizacijski proces so Nemci nemoteno krepili in v nacistični dobi so ga hoteli dokončati. Vojna pa je vse načrte prevrnila. Slovenska Koroška je postala vulkan novega življenja in v velikem protinacističnem boju pretekle vojne zapisa v zgodovino številna neizbrisna dejstva.

Upornost slovenskega ljudstva na Koroškem se je postopoma razvijala v okviru splošnega in vojaškega političnega položaja v Evropi. Odlično vlogo je tudi na koroške razmere imel vojaški položaj na frontah, čeprav v zavesti koroških Slovincem ni vidjeval vplival pred letom 1944, ko sta partizanska borbenost in aktivnost prodrla v vse gorske in nižinske kraje ter razbili slepila Goebbelsovih laži o »banditstvu« partizanov, o plutokratskem in boljševiskem »barbarstvu«. V prvih letih vojne je splošni evropski položaj vplival na Koroško tako, da je bilo mobiliziranih čim več Slovincem in da je naraščal potujočevalni pritisk na koroške Slovincem. Nemški poraz pri Stalingradu pa je prinesel prvo veliko spremembo, ki so jo koroški Slovenci občutili v nasprotnem smislu. Nemški načrti o preselitvi vseh Slovincem so zaspali. Kapitulacija Italije je naložila novo lupino Goebbelsovih laži o nemški nepremagljivosti. Potem pa je šlo vedno dalje: sovjetske armade so prodirale vedno globlje v srednjo Evropo, na zapadu se je začela nova invazija, po nebu so se sprehajala zavezniška letala in partizani so vedno močnejše tolkli okupatorja. O vplivu splošnega položaja na koroške razmere ni mogel nihče dvomiti. Na narodno osvobodilno gibanje koroških Slovincem je imela prvenstven vpliv njihova živa, sicer tlačena, toda nikoli ubita narodna zavest, zavest pripadnosti k slovenskemu narodu in končno zavest skupnosti z vsemi jugoslovanskimi narodi. Slovenska narodna zavest je bila nepremakljiva temelj vsega osvobodilnega gibanja, nepremakljiva in konstantna, zraven pa zadostni spodboda, da je bil lahko baza in sredstvo v razvoju partizanstva in celotnega osvobodilnega gibanja na Koroškem. Brez narodne zavesti koroških Slovincem bi se partizanstvo na Koroškem ne moglo razviti in ne obstajati. Zaradi nje je bilo partizanstvo in celokupno osvobodilno gibanje tudi na Koroškem resnično ljudsko gibanje in je dobilo v ljudstvu vso oporo.

Prvi znaki slovenske nepokorščine in preziranja nemških oblast so se pojavili med narodno zavednimi Korošci. Odtegniti se nemški vojski, pomagati s hrano in stanovanjem češkim in poljskim beguncem v trenutku, ko je Nemčija šele začela vojno, so zmo-

gli samo resnično narodno zavedni Slovenci na Koroškem. Številni dezertirji, ki se niso hoteli dati mobilizirati v nemško vojsko, pomenijo za koroške razmere visoko ceno in pomemben dokaz narodne zavesti koroških Slovincem. Od tu do oborožene borbe je bilo treba napraviti samo korak. Dezertirji so ga napravili že leta 1941, ostali Korošci pa so krenili na to pot leta 1942. Odporniško gibanje slovenskega ljudstva na Koroškem je bilo gibanje za uresničenje programa OF slovenskega naroda. To je bilo gibanje za svobodo in zedinjenje vsega slovenskega naroda. Za koroške Slovincem, ki že tisoč let niso doživeli svobode, je imelo zato še poseben pomen. Poleg svobode in zedinjenja se je pa Osvobodilna fronta borila tudi za demokracijo, za ljudske oblike notranjega življenja. V boju za te cilje je bila v popolnem skladu s temeljnimi načeli slovesnih izjav Churchilla, Roosevelta in Stalina o razmerju med narodi, o bratstvu in enakopravnosti med njimi. Atlantska listina je temu boju kazala pot v boljšo bodočnost. Za koroške Slovincem še posebej ni moglo biti brez vpliva dejstvo, da so v boju proti fašizmu in nacizmu za osvobodilne cilje in vobče človečanske ideale bili med prvimi borci ravno njihovi rodni bratje, bratje po jeziku in krvi južno od Karavank. V boju za osnovne cilje OF se jim je začela odpirati perspektiva novega, drugega, lepšega življenja v bodočnosti. Boj za osnovne cilje OF, to je boj za svobodo slovenskega naroda, boj za demokracijo, za ljudske oblike notranjega življenja, ni ustrezal samo osnovnim težnjam koroških Slovincem, temveč se je preko osvobodilnega boja ostalih jugoslovanskih narodov povezal z velikanskim bojem združenih zaveznikov proti fašistični Italiji in nacistični Nemčiji. Po njem se je usoda koroških Slovincem povezala z usodo protihitlerjevske koalicije, z usodo Velike Britanije, Sovjetske zveze in Združenih držav Amerike.

Iskra upora je zajela ves slovenski živelj. Od leta 1943 dalje ga je osvobodilni boj zajemal vedno bolj, tako da so poleg vasi postali tudi industrijski centri žarišča protihitlerjevskega boja. — V tem boju je videl boj za narodno svobodo in boj za boljše življenje. Za Jugoslavijo se je odločil, ker je spoznal, da v Jugoslaviji ne bo gospodarstvo sredstvo za izkoriščanje človeka in zatiranje naroda, temveč

gli samo resnično narodno zavedni Slovenci na Koroškem. Številni dezertirji, ki se niso hoteli dati mobilizirati v nemško vojsko, pomenijo za koroške razmere visoko ceno in pomemben dokaz narodne zavesti koroških Slovincem. Od tu do oborožene borbe je bilo treba napraviti samo korak. Dezertirji so ga napravili že leta 1941, ostali Korošci pa so krenili na to pot leta 1942.

Odporniško gibanje slovenskega ljudstva na Koroškem je bilo gibanje za uresničenje programa OF slovenskega naroda. To je bilo gibanje za svobodo in zedinjenje vsega slovenskega naroda. Za koroške Slovincem, ki že tisoč let niso doživeli svobode, je imelo zato še poseben pomen. Poleg svobode in zedinjenja se je pa Osvobodilna fronta borila tudi za demokracijo, za ljudske oblike notranjega življenja. V boju za te cilje je bila v popolnem skladu s temeljnimi načeli slovesnih izjav Churchilla, Roosevelta in Stalina o razmerju med narodi, o bratstvu in enakopravnosti med njimi. Atlantska listina je temu boju kazala pot v boljšo bodočnost. Za koroške Slovincem še posebej ni moglo biti brez vpliva dejstvo, da so v boju proti fašizmu in nacizmu za osvobodilne cilje in vobče človečanske ideale bili med prvimi borci ravno njihovi rodni bratje, bratje po jeziku in krvi južno od Karavank. V boju za osnovne cilje OF se jim je začela odpirati perspektiva novega, drugega, lepšega življenja v bodočnosti. Boj za osnovne cilje OF, to je boj za svobodo slovenskega naroda, boj za demokracijo, za ljudske oblike notranjega življenja, ni ustrezal samo osnovnim težnjam koroških Slovincem, temveč se je preko osvobodilnega boja ostalih jugoslovanskih narodov povezal z velikanskim bojem združenih zaveznikov proti fašistični Italiji in nacistični Nemčiji. Po njem se je usoda koroških Slovincem povezala z usodo protihitlerjevske koalicije, z usodo Velike Britanije, Sovjetske zveze in Združenih držav Amerike.

Iskra upora je zajela ves slovenski živelj. Od leta 1943 dalje ga je osvobodilni boj zajemal vedno bolj, tako da so poleg vasi postali tudi industrijski centri žarišča protihitlerjevskega boja. — V tem boju je videl boj za narodno svobodo in boj za boljše življenje. Za Jugoslavijo se je odločil, ker je spoznal, da v Jugoslaviji ne bo gospodarstvo sredstvo za izkoriščanje človeka in zatiranje naroda, temveč

Kljub vsem oviram se je borbena aktivnost koroških partizanov krepila

Osvobodilno gibanje koroških Slovincem se je v protinacističnem boju krepilo kljub vsem težavam, odpravilo sovrzene ovire in stresalo s sebe nepregledna bremena potujočujoče preteklosti. Z borbenim instrumentom, s partizansko aktivnostjo je povzročalo Nemcem velike izgube in še večjo škodo v njihovem vojnem potencialu. Partizanska aktivnost je postal aizrav borbene volje koroških Slovincem. Prvič po dolgih tisočletjih so koroški Slovenci z oboroženo pestjo udarili po nemških glavah in zahtevali obračun za pretrpljene krivice in trpljenje. Koroški partizani so se v teh bojih izkazali. Pokazali so visoke moralne kvalitete: junaštvo, vztrajnost, disciplino in zvestobo narodnim in človečanskim ciljem. Kot taki so uživali vso oporo in podporo koroškega ljudstva. Vse je trdno povezovala iskrena medsebojna ljubezen, ki je premagala vse krize in peripezije. Nikoli se ni prebivalstvo odvrnilo od partizanov. Prebivalstvo je sicer mogel prevzeti strah pred represalijami in ga potlačiti okupatorski pritisk, toda po nekaj mesecih je vse prešlo in osvobodilno gibanje ga je znova zajelo in v še večji meri. Partizanska borbenost ga je osvajala vedno znova in mu vedno znova dajala pogum za boj proti nacizmu, za boj za svobodo in zedinjenje z ostalimi rodinimi brati. Le pod takimi pogoji je bilo mogoče premagati Dravo, obvladati geografsko razbitost slovenskega ozemlja na Koroškem in napraviti iz njega velik uporni kotel, žarišče protinacističnega boja v samem nemškem »rajhu«.

Partizanski boji koroških Slovincem niso imeli svoje cene samo za Slovincem, temveč tudi za zaveznike. Na majhnem, toda prometno-geografsko nad vse važnem prostoru Slovenske Koroške, so maloštevilni tisoči, ki so z orožjem v roki ali kako drugače sodelovali v boju za svobodo sveta, za demokracijo in bratstvo vseh evropskih narodov, s svojimi deli in žrtvami položili na tehtnico procentualno tako velik in pomemben delež, da pravičnost in vest ne bosta mogli mimo njih. Cena del in žrtv slovenskih koroških partizanov je toliko večja, ker so vse bile sad prostovoljnega dela. Treba je še posebej poudariti, da ima sodelovanje koroških Slovincem v osvobodilnem boju evropskih narodov, to je na strani protihitlerjevske koalicije, na strani velikih zaveznikov Sovjetske zveze, Velike Britanije in Združenih držav Amerike, svojo neprecenljivo vrednost prav zato, ker ni bilo sad obvezne mobilizacije, temveč do kraja prostovoljno, do kraja revolucionarno.

Razvoj Osvobodilne fronte med koroškimi Slovenci je kazal postopen valovit, vendar neprenehin dvig od skromnih začetkov posameznih borcev in skupin, med katerimi ni bilo nobenih, ali pa le slabe zveze, preko oblikovanj različnih stopenj odborov in množičnih organizacij, do pra-

Celovec, metropola Slovenske Koroške

sredstvo za utrjevanje njegovega blagostanja in svobode. V Jugoslaviji je videl uresničenje demokracije, enakopravnosti in bratstva med narodi. Da je nova Jugoslavija iskreno mislila o takih odnosih med svojimi državljani, je pokazala že med osvobodilnim bojem. Njena poštenost in iskrenost sta takrat imeli veliko privlačno moč. V večji meri sta vplivali na Italijane, na Korošcem pa v manjši meri na avstrijske Nemce ali kratko Avstrijce. Čeprav sami niso pokazali kakih pomembnih uporniških dejanj, so pa Nemci ob naslonitvi na Slovincem napravili marsikaj dobrega v protihitlerjevskem gibanju. Največji delež je pri tem imel delavski sloj v Celovcu, Beljaku in Borovljah. Vsi skupaj pa so v slovenskem in jugoslovanskem osvobodilnem gibanju videli svojo življenjsko rešitev.

V osvobodilnem boju so poleg Korošcev sodelovali tudi mnogi izvenkoroški Slovenci. Toda prvi uporniki so bili Korošci sami. Dezertirji l. 1939 so bili sami koroški Slovenci, patrolje, ki so prihajale čez Karavanke na Koroško leta 1941, so bile sestavljene iz koroških Slovincem in prvi aktivisti leta 1942 so bili po večini tudi Korošci. Kasneje pa so složno delovali z domačimi tudi mnogi izvenkoroški Slovinci.

enot. Z nenehnim bojem, z junaštvom in drznostjo so ob ljubezni ljudstva in njegove požrtvovalnosti naraščale od enote do enote. V dveh letih so od čet preko bataljonov in odredov narasle v grupo odredov, zraven pa še oddajale partizane enotam na slovenski zemlji izven Koroške. Ob številnem naraščanju sta naraščali tudi njihova aktivnost in borbenost. Uspehi niso bili majhni in nepomembni. Razgibali so Slovincem na Koroškem, začeli pa so vedno bolj zajemati tudi nemško prebivalstvo v slovenski soseščini. Toda največji uspeh so dosegli slovenski partizani s tem, da so s svojo borbenostjo in aktivnostjo slovensko Koroško tako rekoč odtirali od nemškega »rajha« in jo vključili v borbena skupnost vsega slovenskega naroda. Partizani na Koroškem so s sodelovanjem v protihitlerjevskem boju pomagali ustvarjati borbena zedinjena Slovinci. V tem boju niso koroški Slovenci brez smisla dajali svojih življenj in ne brez cilja prevzemali nase strahotnih žrtv, ki jih je med njimi povzročil nacistični, to je nemški režim, režim ubijanja, mučenja in odvajanja v koncentracijska taborišča. Slovinci na Koroškem so že sto let prej, v protihitlerjevski vojni pa še posebej občutili na sebi težo z vsemi sredstvi ustvarjene nemške gospodarske, socialne, politične in kulturne »superiornosti«, na svoji koži so doživeli izvajanje rasnih teorij in vsenemškega pritiska. Da se koroški Slovenci v oceni njihovih osnovnih in skupnih tendenc niso prav nič motili, so pokazali dogodki pa Rainerjevem odstopu in nastopu nove provizorične vlade, ki je za platformo svoje politike na Koroškem prevzela imperialistično in do kraja šovinistično geslo vseh pomemčevalcev, namreč geslo o »svobodni in nedeljivi« Koroški. Koroški Slovenci so se zavedali, da je njihova rešitev izpod take prakse le v brezkompromisnem boju proti nacizmu in vsemu, kar daje slutiti nacistično miselnost. Vsi partizanski napori so bili resnični boj za svobodo, boj za življenje v najbolj primarnem smislu, boj za pravi življenjski obstoj. V tem boju so koroški Slovenci žrtvovali svoje imetje in svojo kri, v tem boju so dali nešteto dragocenih življenj. Trpeli in borili so se za to, da bi bili sveti cilji, za katere so se borili, izpolnjeni do kraja. Odprava vseh krivic in posledic stoletnega nemškega potujočevalnega režima, svoboda in zedinjenje z rodinimi brati južno od Karavank, so pravične, poštene in naravne zahteve slovenskega ljudstva na Koroškem. Kdor bi te zahteve zanikal, bi trdil, da sme ropar ohraniti naropano blago. Ropar bi ne bil samo tisti, ki bi hotel ustaliti rezultate stoletnih krivic, uspehe socialnega narodnostnega zatiranja Slovincem na Koroškem, temveč prav tako tisti, ki bi tudi težnje teh rezultatov podpiral in s tem legaliziral stoletno nemško nasilje na Koroškem. Pravica in resnična demokracija zahtevata, da se popravijo krivice nad slovenskim ljudstvom na Koroškem.

Zapadni imperialisti, glasniki dolarske diplomacije, so krivi, da se morajo koroški Slovenci, ki so se junaško in požrtvovalno borili v domovinski vojni, danes boriti, da se Osvobodilna fronta prizna kot zakonita politična stranka, medtem ko nacisti in zločinci delujejo neovirano in uživajo vso podporo. Slovenski Korošci pa vedo, da je narod, ki se je za svobodo boril — nepremagljiv!

Ziljke narodne noše.

Vas Selo — domaćija koroških partizanov.

Nekaj misli o postojnski skupščini

Za marsikateri uspeh in za rast naše ljudske oblasti moramo iskati vzroka v delu številnih skupščin ljudskih poslancev, ki so se vršile v zadnjem času in ugotoviti moramo bogato ter plodno delo poslancev, ki dejansko predstavljajo ljudi, ki delajo v interesu delovnega ljudstva. Uspešno delo skupščin nam poleg drugega kaže, da v večini primerov ljudski poslanci razumevajo svoje naloge in da so pri reševanju teh svojih nalog uspešno mobilizirali najširše ljudske množice pri utrjevanju in razvoju narodnega gospodarstva, kakor tudi politične situacije. Imeli smo priliko za izjavo plodnostno delo posameznih skupščin, ki so sprejele celo vrsto določb, ki so ogromnega gospodarskega pomena za razvoj naše države in še več, za razvoj celotne republike Slovenije, h kateri bomo v najkrajšem času priključeni, in po njej za rast in krepitev nove Jugoslavije. Prav v delu ljudskih odposlancev, ki so vseskozi ščitili interese ljudi, katere so zastopali, prav v tem je bistvo pravih dela in uspehov, ki jih dosegajo naša mlada ljudska oblast v vedno večji meri. Vendar ne moremo trditi, da je delo vseh skupščin enako. Tako nam zadnja okrajna skupščina v Postojni kaže na nekatere značilne napake naše zadnje skupščine.

Že sama udeležba na skupščini nam je pokazala, da se velik del ljudskih odposlancev ne zaveda svoje dolžnosti, da nekateri tudi premalo poznajo potrebe svojega kraja, dalje gospodarsko in politično situacijo teritorija, katerega zastopajo. Ena izmed grobih napak je nepoznanje naših zakonov in odredb, kar je seveda nedopustno. Posledica tega je, da potem poslanci predlagajo sklepe, o katerih so že davno izšli zakoni ali odredbe, izdane od višjih ljudskih odborov, namesto da bi od posameznih referentov okrajnega odbora zahtevali poročilo, kaj se je v tej ali oni stvari ukrenilo. Prav to nepoznanje zakonov in odredb je znak, da odposlanci ne zahtevajo pojasnil od posameznih referentov in da tako ne delajo v občeljudsko korist ter dopustijo, da nesposobni ostajajo na odgovornih mestih v ljudski oblasti, namesto da bi se jih kot take odstranilo. Ravno primer Postojne nam potrjuje, da so v tem odboru dolgo časa sedeli ljudje, ki so delali vse drugo, kakor pa v dobrobit ljudstva. Bili so silno »strogi« napram našim revnim delovnim ljudem in zelo popustljivi in preveč naklonjeni raznim spekulantom. Toda naša ljudska oblast je vse te ljudi odstranila in jih postavila tja, kamor tudi spadajo.

Druga napaka, ki jo pa morajo naši odposlanci čimprej odpraviti je ta, da se nekateri naši odposlanci še vedno smatrajo za »advokate« posameznih krajev in hodijo na skupščino samo »inter-venirajo« za to ali ono stvar, ki jo je treba rešiti v njihovem kraju ali na vasi in gledajo na to, da bi se jim dalo, namesto da bi poročali, kaj so naredili, kako so ta ali oni problem rešili. Poslanci kot ljudje, ki morajo imeti širši pogled na vse probleme okraja in kot sestavni del celotnega izvršnega odbora, bi vse take majhne probleme morali sami skupno s krajevnimi ljudskimi odbori reševati. Danes se morajo naši poslanci bistveno razlikovati od poslancev v bivši kapitalistični Jugoslaviji. Dolžnost naših ljudskih odposlancev je poznati delo okrajnega odbora, imeti pregled čez potrebe celotnega terena, vedeti morajo, kaj in kako se različna vprašanja rešujejo, in zborih volilcev morajo o svojem delu poročati in končno kot kolektivni člen ljudskih odposlancev svojega okraja so

soodgovorni za izgradnjo in procvit okrajnega samega. Delokrog odposlanca je obširen, zahteva celega človeka, nepristranskega, razumnega in predanega do skrajnosti načelom nove družbene ureditve, ki smo si jo izgradili in skovali v težki domovinski vojni.

Vse premalo se še govori in polaga premalo pánžnje na utrjevanje naših krajevnih ljudskih odborov. Mnogi naši poslanci mirno gledajo protekcionizmo in druge nepravilnosti, ki se dogajajo še v marsikaterem odboru. Tudi o načrtu in načrtnem gospodarstvu si naši poslanci še niso ustvarili dovolj jasnih pojmov. Vse premalo se razpravlja o načrtu. Posledica tega je, in to je dokaj preprosto, da načrti niso še postali last ljudstva. Če bi poiskali vzroke, tedaj ugotovimo, da so premalo sodelovali in pomagali krajevnim ljudskim odborom pri izdelovanju njihovih načrtov in proračunov za leto 1947. Slovensko Primorje stoji na pragu priključitve k FLRJ in nam morajo biti gospodarska vprašanja kot tudi gospodarska perspektiva nove Jugoslavije popolnoma jasna.

Krivično pa bi bilo, če bi postojnsko skupščino imenovali kot neuspešno, ker je v resnici pokazala celo vrsto zdravih misli in pogledov naših ljudi na razna važna vprašanja. Pokazala se je visoka zavest pri vprašanju odmere davkov. Kritika, da veliki kmetje, ki imajo večših tudi gostilno in celo trgovino, plačujejo premalo davka, je popolnoma na mestu. Mi vemo, da ne moremo dajati v isti koš težkega pridobitnika in na drugi strani človeka, ki z majhnim kosčkom zemlje preživlja sebe in številno družino. Dejstvo je, da osnovni dohodki izvirajo iz državnega sektorja našega gospodarstva in da je privatni sektor zelo malo prispeval k naši skupščini. Zato je nujno, da sedaj, ko davčne komisije odmerjajo davke, te odmerjajo stvarno. Malim, revnim ljudem je treba davke znižati, reševati je treba vsak primer posebej in zelo vestno. Paziti je treba, da ne bodo imeli veliki kmetje, ki imajo poleg tega še druge dohodke v gostilni ali trgovini ali celo v obeh, iste davke, kakor mali kmetje. Zato je dolžnost nas vseh, da pogledamo, kakšni ljudje sestavljajo davčne komisije, da ne bodo v njih vedrili in oblačili ljudje, ki tja ne spadajo, ki tega dela ne zmorejo ali pa celo tega dela ne morejo razumeti. V davčnih komisijah naj bodo zavedni pristajši Osvobodilne fronte, mali kmetje, pravični in nepristranski delovni ljudje, ki do dobra poznajo strukturo svojega kraja, svoje okolice, ker samo na ta način bodo naše davčne komisije dosegle svoj smoter.

Ravno ob teh ugotovitvah pa moramo pripomniti in poudariti, da razni referenti večkrat celo dušijo zdrave predloge in kritiko širokih ljudskih množic in gledajo na vprašanja zelo birokratsko. Birokratizem je v državi delovnih ljudi nezaželena pojava. Proti birokratizmu se bo vodil dosleden boj in končno bomo morali našo ljudsko oblast očistiti vseh elementov, ki se poslužujejo birokratskega reševanja vprašanj, namesto da bi zasledovali to razumno in trezno kot predpogoj za uspešno delo ljudske oblasti.

Skupščina v Postojni je poleg predloga o odmeri davkov razpravljala še o izvršni obnovi hiš, izneslo se je še nekaj zdravih gospodarskih vprašanj, ki kažejo, da gotovi del naših ljudskih odposlancev ve, da je njegova dolžnost in da ve, da mu je zaupana visoka dolžnost, za kar ga je pooblastilo delovno ljudstvo, iz katerega izhaja in kateremu za svoje delo v celoti odgovarja. Zato pa moramo tem bolj ostro in nepopustljivo odpravljati še preostale napake, ker s tem čistim pojem in delo ljudske oblasti, kot pravega organa naših delovnih množic.

Ali poznamo Albanijo?

Ponosni smo, da je mali neuklonljivi albanski narod naš prirčni prijatelj

Ni torej nič čudnega, da se med državami, katerih narodi so skupno prelivali kri v narodno-osvobodilni vojni za iste velike smote, med katerimi se je med narodno-osvobodilno vojno do kraja razgalila izdajalska vloga reakcije, pri katerih se je rodila nova oblast in katere pridobitve svoje zmagovite narodno-osvobodilne borbe morajo varovati pred istimi tujimi imperialističnimi stremiljenji — ni torej nič malo čudno, da se je v teh deželah hkrati z drugimi oblikami medsebojnega sodelovanja po vojni začelo razvijati tudi najtesnejše ekonomsko sodelovanje.

Boris Kidrič

Sredi največjega poleta v delu za obnovo, sredi splošnega ustvarjalnega zagona, s katerim hoče mlado, žilavo, v tisoč nesrečah preizkušeno albansko ljudstvo v čim krajšem času dohiteti, kar je — ne po lastni krivdi — zamudilo v preteklosti, je Albanijo 22. in 23. oktobra začela velika nesreča.

Tirana, prestolnica mlade ljudske republike, je komaj odložila slavnostno oblačilo, v katerem se je odela na veliki praznik balkanijade, kamor so prihiteli najboljši fizikturniki vseh demokratičnih držav Balkana.

Mladina Albanije, najboljši, najbolj borbeni del albanskega ljudstva se je šele dobro vrnila v svoje delavnice, polja in šole s svojega III. kongresa, kjer je položila račune o izvršenem delu in si postavila še večje, še bolj smeje načrte za bodoče.

Komaj so se pričele priprave za proslavo važnega dogodka za vse napredne sile, za vse delovno ljudstvo Albanije, proslavo petletnice obstoja avantgarde albanskega delovnega ljudstva, iniciatorke in voditeljice herojske osvobodilne borbe, inspiratorke in organizatorke dela za obnovo in izgradnjo dežele, Komunistično partijo Albanije.

Se ni zamrl odmev tisočev udarcev s krampi na dokončanem velikem delu albanske mladine — 62-km dolgi Mladin-

ski cesti Kukës—Peškopija, ki je krona vsega letošnjega prostovoljnega dela, ki ga vrši danes svobodno albansko ljudstvo širom vse dežele.

»Baskimi«, glasilo Demokratične fronte, je komaj pričelo s poročili o doseženih rezultatih letošnjega tekmovanja, s statistikami in grafikoni, s pozivi in kritikami napak, usmerjati k višku kampanje za še večji polet, za še večji napred pri delu albanskih množic, da bo rezultat 29. novembra čim lepši, plodovi dela čim boljši.

V vse to je prišel 22. oktober — ogromna poplava — ki je v enem, dveh dnevih uničila skoro vse sadove nadenoletnega dela in naporov albanskega ljudstva.

Prirodna katastrofa, kakršne ne pomnijo najstarejši ljudje v deželi, bo občutno zavrla komaj začeti korak tega kmečkega in pastirskega ljudstva k boljšemu življenju, če ne bo dobilo pomoči.

In ljudstvo Albanije danes zasluži vso pomoč. Izdatno pomoč zasluži to ljudstvo kmetov, pastirjev in malih delovnih ljudi, ki je — rod za rod — vse do zadnjega časa dedovalo le suženstvo, pomanjkanje, neznanje, zaostalost, neprestano borbo za obstanek.

Do nedavna je sedela temu ljudstvu na vratu peščica begov in trgovcev in

Stojimo neposredno pred odmero davkov za leto 1947. Obvezniki dohodnine morajo do 31. januarja 1947 predložiti svoje davčne prijave, nato bodo morale v posrednih okrajih davčne komisije pristopiti takoj k delu za pravično in pošteno določitev davčne osnove za posredne davkoplačevalce. To delo je jako važno, še bolj pa odgovorno.

V nekaterih krajih so volilci že izbrali člane davčne komisije, drugod se pa mora to čim prej zgoditi. Važno je, da se za člane davčne komisije izberejo poštenu, pravični, predvsem pa nepristranski ljudje. Za vsak krajevni ljudski odbor naj se izbere nekaj ljudi, ki bodo v komisiji, ko se bo razpravljalo o odmeri dohodnine za dotični kraj, ker ti najbolj poznajo razmere in premoženje prilike davkoplačevalcev svojega okraja.

Pri sami odmeri se morajo člani komisije zavedati, da je od pravičnih in rednih dohodkov, ki izvirajo od javnih dajatev ljudstva, odvsnno normalno in redno financiranje vseh naših kulturnih, socialnih in gospodarskih ustanov ter vzdrževanje upravnega aparata.

Kakor je kvarno in krivično, da se preveč obremenijo z davki našega malega in gospodarsko šibkega človeka in se mu mogoče s tem celo ovira njegov daljnji gospodarski razvoj, je prav tako krivično in nepošteno, da se pri onih, za katere se ve, da vodijo svoje obrate s prejšnjimi dobički, popušta, boječ se zamere ali pa zato, ker so eventualno člani komisije v prijateljskih ali sorodnih odnosih z davkoplačevalcem.

Naj se pri odmeri ima tudi pred očmi, da morata naš delavec in nameščeneč od svoje plače točno oddajati predpisani davek in ne prikrijeti pri tem niti lire od svojega težko zasluženega dohodka, ker se mu službeni davek odbije že pri plači.

Zato mora tudi ostali privatni in združni sektor dati ljudski oblasti svojo javno dajatev točno, kakor predpisuje uredba.

Člani davčnih komisij in vsi davkoplačevalci se morajo dobro zavedati, da jim ljudska oblast vse, kar dajo v obliki davkov, v drugi obliki zopet vrača (vzdržuje jim šole in bolnice, podpira si-

Stalin je na 15. kongresu VKP (b) dejal, da je temeljni predpogoj za izvajanje načrtnega gospodarstva napredni sistem in ne kapitalistični gospodarski sistem, a najmanj, kar je potrebno, je treba imeti podpravljen industrijo, podpravljen kreditni sistem (socialistični stik z vasio), oblast delovnega ljudstva v državi itd. Ali imamo v FLRJ vse te predpogoje, ki načelno veljajo tudi za nas? Imamo oblast delovnega ljudstva, imamo zakon o nacionalizaciji gospodarskih podjetij, podpravljen je najvažnejši del naših gospodarskih podjetij ter imamo z osnovanjem investicijske banke ter poenotenjem vseh denarnih sredstev v Narodni banki FLRJ podpravljen kreditni sistem.

Jasno pa je, da bo načrtno gospodarstvo zajelo vse panoge gospodarstva vedno bolj z naraščanjem in okrepitevjo socialističnih odnosov v državi, z razširjenjo materialno-tehnične osnove in s pomnožitvijo kadrov graditeljev socializma.

S tem, da bo naš načrt z vsakim korakom v smeri socialistične izgradnje čedalje bolj zajemal narodno gospodarstvo, bo moč uveljavljati svojo premoč nad anarhičnim gospodarstvom.

Leto 1947. pomeni za FLRJ začetek petletke, ki bo obsegala elektrifikacijo in industrializacijo naše države, pri čemer bo še posebej leto 1947. pomenilo preobrazbo naše industrije.

Medtem ko zasebna lastnina proizvodnih sredstev razdvaja ekonomsko povezavo del gospodarske celote, ustvarja konkurenco, nepomirljiva nasprotja in krize, združuje občeljudska lastnina vse gospodarstvo države ter zahteva vodstvo na enotnem načrtu. Tak načrt mora postati neizmerna organizacijska sila našega gospodarstva, ki zajema vse panoge gospodarstva. Lenin je dejal: »Socializem kot velika družbena proizvodnja se ne da zamisliti brez načrtno državne organizacije, katere podreja desetine milijonov ljudi v najstrožjem ravnanju po enotni nohmi in proizvodnji in po razdelitvi izdelkov.«

Osnovne značilnosti našega gospodarskega načrta so naslednje.

1. Načrt ni prognoza, temveč direktiva, obvezna za vse vodilne organe, ki usmerjajo gospodarski razvoj.

2. Načrt mora biti daleč od filozofiranja, temveč morajo računati z resničnimi možnostmi izvršitve. Proučevanje naših okrajnih načrtov je pokazalo, da je načrt investicijskih del daleč od realnih možnosti izvršitve, ker organi načrtovanja niso upoštevali, da je potrebna za izgraditev vrste kulturnih, fizikalnih in drugih domov ter raznih stanovanjskih zgradb razen finančne osnove predvsem materialno-tehnična osnova, na katero naši načrtovalci niso računali. Jasno je, da je tako načrtovanje filozofiranje.

3. Načrt mora upoštevati dejstvo, da nismo zainteresirani na vsakem naraščanju proizvodnih sil, temveč le na onem, ki krepí napredne gospodarske oblike.

S tem pa ni rečeno, da nismo danes zainteresirani na obdržanju proizvodnje dobrega delovnega privatnega sektorja, ker nam ta tudi v neki meri zagotavlja izvedbo načrta.

4. Načrt ne sme dopuščati nesorazmerja v narodnem gospodarstvu ter mora upoštevati ustvarjanje novih državnih rezerv.

5. V načrtu se mora zastaviti znatno predvidevanje družbenega razvoja, osnovano na spoznavanju ekonomskih zakonov.

Tovariš Boris Kidrič, minister za industrijo FLRJ, pravi o načrtu med drugim naslednje:

»V sklop vsakega zveznega in republiškega načrta spada načrt racionalizacije in presnavljanja (rekonstrukcije) naših podjetij. Ne moremo reči, da bomo te načrte odredili po potrebah v večjem ali manjšem obsegu. Racionalizacija in presnavljanje moramo izvesti v popolnem obsegu, ki je v resnici potreben za modernizacijo naših podjetij. Racionalizacija in presnavljanje predstavlja torej za nas popolni zakon.

Potrebno je, da razčistimo, kaj pomeni racionalizacija in kaj je presnavljanje ali rekonstrukcija. Niti racionalizacija niti rekonstrukcija ne pomeni popolne izgradnje od temeljev navzgor, državo z vero v svojo moč, z entuziazmom človeka, ki je končno snel okove z rok in ob nesebični pomoči velike zaščitnice malih narodov, Sovjetske zveze, in posestrime izza časov osvobodilnih bojev, ljudske republike Jugoslavije.

V čudovito hitrem tempu je albansko ljudstvo ustvarilo vse politične organizacijske in pravne oblike novega življenja. Že v začetku vstaje se je rodila borbena enotnost albanskega naroda — Demokratična fronta z vsemi svojimi množičnimi organizacijami. Na osvoboditvi planinskih predelih so nastajali in se razvijali zaplodki ljudske oblasti, narodno-osvobodilni odbori. Iz partizanskih skupin se v borbi rastle brigade, divizije, korpus — nova ljudska armada Albanije. Decembra 1945 je albansko ljudstvo že prvič volilo svojo Ustavodajno skupščino, ki je proglasila republiko in sprejela demokratično ustavo.

Kruh. To je bilo prvo vprašanje po osvoboditvi. Kruha za borih milijonov. Na pomoč so prišli mladi ljudski republikni iskreni zavestniki. Nepopolno je bilo veselje vsega ljudstva in vseh tistih ljudi, ki so prevzeli odgovornost za bodočnost ljudstva na svoje rame, ko so v za silo popravljeni dračjo pristanišče priplule prve ladje z žitom iz Sovjetske zveze, ko so prvi kamioni koruze pribrneli iz Jugoslavije in ko je potem še

O NALOGAH NAŠIH DAVČNIH KOMISIJ

romašne in pomoči potrebne, vzdržuje ceste in mostove itd.)

Ker je sistem odmere davkov s tem, da si davkoplačevalci sami izvolijo svoje davčne komisije, nedvomno najdemokratičnejši, morajo biti člani davčnih komisij pri svojem delu absolutno pravični in nepristranski. Na ta način bo ljudska oblast prišla do svojih rednih dohodkov, financiranje v letu 1947 bo lahko normalno teklo, od strani davkoplačevalcev pa ne bo reklamacij, posebno še, ko bodo zbori volilcev imeli pri sami odmeri davkov tudi svojo končno besedo.

Davčne komisije se morajo takoj, ko bodo davčne prijave zbrane, sestaviti in v roku meseca februarja končati svoje delo, tako da bo tudi odmera pravočasno končana in da bodo lahko davkoplačevalci v določenih rokih odvajali svoje davke. Na ta način bo tudi ljudstvo pravočasno zvedelo za odmero in si odplačevanje uredilo tako, da ne bo niti najmanj občutilo javne dajatve kot breme in da tudi samo gospodarstvo pri tem ne bo prav nič ovirano.

Ni nobena tajnost, da stojimo tik pred priključitvijo k Titovi Jugoslaviji in zato veljajo za nas v isti meri kot za vso Jugoslavijo novi zakoni, ki jih je sprejela Ljudska skupščina FLRJ. Tako je na zadnjem zasedanju bil sprejet nov zakon o davkih.

Tudi ta novi zakon o davkih je izraz pridobitve narodno-osvobodilne borbe. Po eni strani zagotavlja državi potrebne dohodke za njen gospodarski razvoj, za materialni in kulturni napredek državljanov, za njihovo socialno zavarovanje, za krepitev državne neodvisnosti ter njene obrambne moči. Po drugi strani onemogoča novi zakon, da bi vse breme državnih izdatkov slonelo na ramenih delovnega ljudstva. V prejšnji Jugoslaviji je malega davkoplačevalca davek tako pritiskal, da je gospodarsko propadal, za bogate pa je bil davek v razmerju z njihovim premoženjem zelo malenkosten in še tega so znali spretno preložiti na delovno ljudstvo. Novi zakon določa, da je davčna obveznost splošna, velja tudi za zadržge, organizacije in druge ustanove, ravna pa se po njihovi gospodarski moči. Tu je treba poudariti dejstvo, katero je navedel predsednik Gospodarskega sveta

tov. Boris Kidrič v svoji obrazložitvi pred Zveznim svetom Ljudske skupščine FLRJ, ko je govoril o spremenjeni strukturi državnih dohodkov. Na podlagi dosedanjih izkustev in na podlagi načrta za letošnje leto je razvidno, da bo okrog 80 odstotkov vseh državnih dohodkov izviralo iz neposrednega državnega gospodarstva. V tej visoki številki se nam najbolj nazorno kaže velik pomen državnega sektorja, to je občeljudske imovine, za naše narodno gospodarstvo in za dobrobit našega ljudstva. Prej je ta depar šel v žepe domačih in tujih kapitalistov, ki so ga vlagali nazaj v gospodarstvo le v toliki meri, kolikor jim je to pripomoglo k nadaljnjemu in še večjemu izkoriščanju delovnega ljudstva. Tem ljudem niso bile važne potrebe ljudstva, niti jim niso bile mar koristi naroda kot celote.

Sedaj pa bo šel ves ta denar nazaj v gospodarstvo, toda ne za bogatenje posameznikov, temveč za splošen napredek narodnega gospodarstva, kar vodi naprej do blaginje za vse ljudstvo.

Tako bo zakon o davkih omogočil izvedbo velikih nalog gospodarske politike Titove Jugoslavije, ki ima v vidu samo ustvaritev in izboljšanje blaginje delovnih množic. Poudariti je treba, da ta zakon zagotavlja državi potrebna denarna sredstva, da pa po drugi strani štiti tudi davkoplačevalce in jim ne nalaga bremen, ki bi jih ne zmogli. Če bo torej šlo v novem letu 80 odstotkov državnih dohodkov iz neposrednega državnega gospodarstva, tedaj je razvidno, da bo šlo iz kakih 10 do 15 odstotkov neposredno iz denarja državljanov. Vendar ne smemo oamalovaževati teh 10 odstotkov, narobe, to je izrednega pomena in zato moramo davčno obveznost v celoti izpolniti, čeprav bi zahtevalo to od nas nekoliko žrtve. Toda te žrtve bodo v našo lastno korist. Če bomo kot državljanji v celoti izpolnjevali svojo davčno dolžnost, bomo omogočili državi, da bo onih 80 odstotkov lahko v celoti vložila v narodno gospodarstvo, in s tem bo naš gospodarski napredek pospešen. Nam je vsekakor jasno, da je gospodarski napredek države hkrati tudi gospodarski napredek vsakega posameznega državljanja, in to je obenem tudi pot, ki vodi k blaginji, ki je ne ustvarjamo samo sebi, temveč vsem generacijam, ki bodo prišle za nami. To pa je naša velika dolžnost!

NAČRTOVANJE NARODNEGA GOSPODARSTVA

Če pa je to direktiva za vse vodilne organe, gospodarske organizacije itd., mora voditi račune o tej direktivi predvsem naša Partija, Osvobodilna fronta in vse množične organizacije.

2. Načrti morajo biti daleč od filozofiranja, temveč morajo računati z resničnimi možnostmi izvršitve. Proučevanje naših okrajnih načrtov je pokazalo, da je načrt investicijskih del daleč od realnih možnosti izvršitve, ker organi načrtovanja niso upoštevali, da je potrebna za izgraditev vrste kulturnih, fizikalnih in drugih domov ter raznih stanovanjskih zgradb razen finančne osnove predvsem materialno-tehnična osnova, na katero naši načrtovalci niso računali. Jasno je, da je tako načrtovanje filozofiranje.

3. Načrt mora upoštevati dejstvo, da nismo zainteresirani na vsakem naraščanju proizvodnih sil, temveč le na onem, ki krepí napredne gospodarske oblike. S tem pa ni rečeno, da nismo danes zainteresirani na obdržanju proizvodnje dobrega delovnega privatnega sektorja, ker nam ta tudi v neki meri zagotavlja izvedbo načrta.

4. Načrt ne sme dopuščati nesorazmerja v narodnem gospodarstvu ter mora upoštevati ustvarjanje novih državnih rezerv.

5. V načrtu se mora zastaviti znatno predvidevanje družbenega razvoja, osnovano na spoznavanju ekonomskih zakonov.

Tovariš Boris Kidrič, minister za industrijo FLRJ, pravi o načrtu med drugim naslednje:

»V sklop vsakega zveznega in republiškega načrta spada načrt racionalizacije in presnavljanja (rekonstrukcije) naših podjetij. Ne moremo reči, da bomo te načrte odredili po potrebah v večjem ali manjšem obsegu. Racionalizacija in presnavljanje moramo izvesti v popolnem obsegu, ki je v resnici potreben za modernizacijo naših podjetij. Racionalizacija in presnavljanje predstavlja torej za nas popolni zakon.

Potrebno je, da razčistimo, kaj pomeni racionalizacija in kaj je presnavljanje ali rekonstrukcija. Niti racionalizacija niti rekonstrukcija ne pomeni popolne izgradnje od temeljev navzgor,

temveč pomenijo modernizacijo obstoječih podjetij. V tem smislu pomeni racionalizacija izboljšanje produkcijskih sredstev, tehnični in produkcijski potek, ki pa ne izpreminja obstoječih temeljnih načinov. Rekonstrukcija dejansko pomeni nadomeščanje zastarelih temeljnih načinov — norm. Jasno je, da ne obstojajo ostre meje med racionalizacijo in rekonstrukcijo, toda z načrtom jih je mogoče in potrebno ločiti. Prav tako je jasno, da ni ostre meje med rekonstrukcijo in popolno izgradnjo iz temeljev navzgor, ker bo rekonstrukcija mnogokrat pomenila tudi zidanje novih zgradb v nekem podjetju. Lahko rečemo, da gre za rekonstrukcijo tedaj, kadar načrtujemo gradnjo novih podjetij, podjetij, ki do sedaj še ne obstojajo. Eden izmed zakonov načrta pa je torej nova popolna izgradnja od temeljev navzgor.

Izredne važnosti je račun gradbenega materiala in splošno materialno stanje sredstev, ki so potrebna za popolnoma novo izgradnjo, kakor tudi za racionalizacijo in rekonstrukcijo. Ne moremo govoriti o dobrih načrtih, če ti načrti obenem ne obsegajo tudi stanja materiala.

Nikakor ne mislimo, da zavisi gospodarski napredek naše države od strojeve. Za gospodarski napredek naše države so prav tako potrebni kadri, živi ljudje, ki strežijo strojem, ki vodijo gospodarstvo. Vsi naši načrti bi ostali samo papirnati načrti, če ne bi hkrati načrtovali tudi potreb kadrov, katere izvirajo iz materialnih potreb.

Na koncu še nekaj besed o produkcijskem načrtu, z drugo besedo o proizvodnem načrtu novega leta. Jasno je, da je ta načrt za novo leto v našem načrtovanju vsekakor najlažja naloga, ker izhaja iz tega, kar že imamo, in ne iz onega, kar moramo zgraditi. Vendar pa ne bi bilo pravilno, če bi jemali proizvodni načrt preveč lahko. Pri produkcijskih načrtih se namreč ne oзира samo na sedanje potrebe, temveč tudi na potrebe, ki izvirajo iz načrtov racionalizacije in rekonstrukcije in iz načrtov nove popolne izgradnje od temeljev navzgor. Zaradi tega morajo naši načrti vsebovati tudi potrebe novih gradenj in ne samo potrebe, ki izvirajo iz sedanjega stanja.

UNRRA začela v albanskih lukah iztovarjati svoje pošiljke.

Kaotično stanje prometa je bila druga ovira, ki je preprečevala, da bi kruh prišel v vse predele dežele. Albanija nima železnice. Navezana je samo na avtomobilski promet po cestah. Albanija pa je pretežno dežela gora, globokih gorskih dolin, ki jih preprežajo reke in režejo povprek deželo na dosti kosov. V pičlih mesecih so bili preko teh rek postavljeni zasilni mostovi. Popravljenе ceste so kakor žile razvodnice znova prepregle deželo in po njih je prišel kruh do vseh ljudi.

Ordni problem vse do te jeseni je bila v Albaniji agrarna reforma. Iz fevdalnega tlačana se je v tem letu albanski kmet preobrazil v svobodnega gospodarja na svoji zemlji.

Lansko jesen in letos spomladi se je vse ljudstvo Albanije oklenilo parole: Obdelajmo zadnji kosček zemlje! Moramo se sami prehraniti!

Prvi, sicer redki, skoraj prerediti tratorji so začeli izpodrivati lesen plug in plodnih ravninah srednje Albanije. Vodnatim ravninam letošnja suša ni mogla do zivega. Roji koblice čez poletje po dolinah južne Albanije o naleteli na ogorčeno, zagrizeno borbo vsega ljudstva, ki

Nadaljevanje na 3. strani.

Priznanje ljudskim učiteljem

Po osvoboditvi je Slovensko Primorje v pogledu šolstva moralo odpraviti vse boleče rane, ki jih je zapustil fašističen protiljudski sistem. Ne samo silna delavolnost ljudskih množic, ne samo ogromna želja po izobraževanju med našo mladino, ampak tudi velika požrtvovalnost učiteljskih kadrov je omogočila, da so bile krute posledice fašističnega protiljudskega šolstva z vso svojo škodljivostjo odpravljene z ogromni večini primerov. Naši učitelji, ki se zavedajo, pred kakšnimi nalogami stojijo in ki so se obogatili za svoje delo z izkušnjami iz narodno osvobodilne borbe, so znali najti način premoščitve vseh strokovnih težav, ki so nastale glede na pomanjkanje učil ter učnih prostorov na ta način, da so se v skupnih orstah z vsemi delovnimi množicami znašli kot aktivisti Osvobodilne fronte. Na ta način niso ostali osamljeni, pritegnili so k delu ostale ljudi v svoji okolici in tako uspeli prebroditi prece resne težavne razmere.

Zato tudi uspeli niso izostati. Tem skupnim naporom je treba v celoti pripisati, da danes šolski pouk v Slovenskem Primorju precej dobro posluje in da s polnim razumevanjem vsi zavedni ljudje delajo na tem, da se odpravijo vse napake, kjer koli se še pojavljajo. Jasno pa je, da v tem kratkem času ni bilo mogoče ustvariti vsega v pogledu šolstva in da tudi današnje razmere zahtevajo ogromno požrtvovalnosti in dela učiteljskih kadrov. Tako imamo učiteljsko v Trentarskih pečinah, ki vrši že dve leti potopalni pouk na šolah, ki so oddaljene tudi za poldrugo uro. V Istri imamo učitelje, ki so nadomestili razdrta šolska poslopja z odstopljenimi stanovanjskimi prostori v zavedni hiši istrskih delovnih ljudi. Toda ta šola ni samo šola za mladino, sem prihajajo vsi ljudje celit rane fašistične prosvetne politike, ki je v svojem »kulturno-prosvetnem programu« imela tudi analfabetizem. Naši ljudski učitelji so v ogromni večini primerov dokazali, da se zavedajo svojega poslanstva, vedo, da morajo naučiti ljudstvo čitanja, da se bo moglo neposredno izobraževati, da si bo utiralo pot v resnično znanost in se usposabljal na ta način v boju z reakcionarnimi silami v družbi in naravi. Zato učitelja ne vidimo le v šoli, ampak deluje v vsaki prospeli, v raznih tečajih, posod, koder ljudstvo potrebuje njegove pomoči.

Tako smo imeli lepe uspehe. Danes delujejo že vse šole, ki jih obiskuje 18.000 učencev. Večernih in analfabetičnih tečajev je skoraj 200, in te obiskuje na tisoče učencev, pa tudi odraslih ljudi. V preteklem letu je bilo s pomočjo učiteljev prirejenih nad 600 kulturno-prosvetnih prireditev. Učitelji pomagajo pri podstodu knjižnic, katerih sodelovanje sploh ni bilo, danes pa štejejo preko 34.000 knjig.

Primorsko ljudstvo je dobilo v ljudskih učiteljih novega tovariša, ki ga doslej ni poznalo. Zato ni čudno, če jih je ožjubilo in jim daje vse od tega, kar ima samo. Dnevno so na vrsti prošnje za dobro učiteljsko, dnevno prihajajo zahvale in priznanja tistemu učiteljskemu, ki je zares ljudsko. Prav to ljudstvo je bilo prvo, ki je dalo učiteljskemu svoje priznanje s tem, da so pri nas dobili vsi učitelji izkaznice OF.

Dočim so naše delavne množice pravilno ocenile delo ljudskih učiteljev pa se opaža, da nekateri odgovorni člani iz poedinih KLO ne razumejo dolžnosti, ki jih imajo do njih. Marsikje se danes nima učitelj primerneje stanovanja in hrane. Šolska poslopja, še niso poposod taka, kot bi morala biti, dasi bi lahko že precej uredili. Ti organi se ne zavedajo dovolj dejstva, da bo delo učiteljsko uspešno le tedaj, če mu bodo zagarovali pogoji za njegovo delo. Malomarni odnosi do šole in učiteljev so škodljivi ljudstvu in domovini in jih bodo naši ljudje kot take odpravili iz naših ljudskih odborov.

Prav tem poedincem naj služi za zgled priznanje našega ljudstva, naše najvišje ljudske oblasti, ki je pravilno ocenila zasluge učiteljskega in mu izka-

zala svoje priznanje v obliki nagrad. Nagradjeni so učitelji, ki delajo v posebnih prilikah in pod težkimi pogoji, ki pa so kljub temu dosegli normalne uspehe v šoli, poleg dela, ki so ga opravili poleg službene dolžnosti. To je priznanje naše vrhovne ljudske oblasti. Ta zavest pa bo vodila naše najboljše k novemu članu in k novim uspehom. Prav tako pa bo to priznanje pobuda ostalim ter jim doigalo zavest, da zna nova ljudska oblast ceniti delo tistih, ki znajo svoje osebne interese podrežati skupnim ciljem.

Za svoje požrtvovalno delo so bili nagradjeni naslednji učitelji tovariši in tovarišice z nagradami po 10.000 lir:

1. Vižintin Elica, Buje,
2. Makarovič Vladimir Postojna,
3. Trošt Stojan, Postojna,
4. Mihevc Jože, Trnje,
5. Pečar Zdenko, V. Ubelsko,
6. Perko Janez, Senoče,
7. Mejovšek Radovan, Postojna,
8. Volk Viktor, Postojna,
9. Debeljak Zvonko, Dol,
10. Pipp Anton, Col,
11. Lukež Nikolaj, Col,
12. Ukmar Nada, Podraga,
13. Balderman Rudolf, Vipava,
14. Vodopivec Milenko, Dobravlj,
15. Petkovšek Silvo, Otlica,
16. Bregant Sonja, Divača,
17. Cindrič Danica, Herpelje,
18. Kunej Ivica, Golac,
19. Gregoretič Darinka, Rodik,
20. Macarol Rudolf, Herpelje,
21. Velišček Ivan, Grgar,
22. Tome Ivan, Grgar,
23. Vuk Slavko, Čepovan,
24. Savli Veronika, Gor. Lokovec,
25. Božič Ljubo, Ravne,
26. Grafenauer Svetka, Zg. Trenta,
27. Klinec Jolanda, Vrhpolje,
28. Berne Mira, Kanal, Lom,

Uredništvo „Primorske borbe“ je nagradilo nekaj požrtvovalnih dopisnikov

Časopis, kot vemo, nujno potrebuje sodelavcev; članki in stolpci ne padajo kar sami s hruške, temveč je v njih vložen trud in volja naših ljudi, ki homično povedati vsem ostalim to in to. Opazili ste gotovo, da časopisi pri nas po večini prinašajo ista politična vprašanja, hkratu objavijo vsi časopisi govor drugega maršala Tita, tako bo celo nekdo rekel: »Toliko časopisov imamo, med seboj so si pa enaki kot krajcarji, le naslov je drugačen.« Res je tako, res je in drugače biti ne more. Kateri koli časopis prebereš, vsak ti mora ustvariti pravičen pogled na notranji in na zunanji položaj. Naši pogledi so enotni, enotni kot je enotno zvarjena patriotska zavest delovne sile naših ljudi. Ta skupna zavest je ustvarila življenje, čigar gospodarji smo danes postali mi, čeprav so nekateri mislili in še danes želijo drugače. Teh ljudi je malo, nekaj pa jih le še plazi naokoli. Ti ljudje bi mogoče želeli, da bi imeli kup časopisja in bi se to časopisje med seboj napadalo in grizlo. Tak način je bil dobro poznan v predaprilski Jugoslaviji in je še danes v rabi v zapadnih državah, kjer je nešteto strank, stranic, predsednikov in podobnih zadev. Vedeti pa je treba, da se te države notranje razdvajene, da se vrši boj za nadvlado enega nad drugim, ljudska skupnost pa se na ta način slabi, slabi se ustvarjalna sila delovnih ljudi, trpi gospodarstvo, kultura, umetnost — prav vse, ker notranji razdori posrkajo ogromno energijo, ki bi lahko služila za izgradnjo, ustvarjanje, konsolidacijo države. Tam tudi ne opazimo enotnega nastopa vseh ljudskih množic, tam tega ne poznamo. Poznamo pa to mi, in ni samo goli slu-

29. Kumar Kristina, Sentviška gora,
30. Stucin Joško, Črni vrh,
31. Zonta Pepeca, Vojsko,
32. Pagon Josip, Plunje,
33. Gregorič Jože, Medvedje brdo,
34. Andrejčič Vida, Cerkljanski vrh,
35. Žitnik Dana, Idrijski vrh,
36. Pivk Franja, Godovič,
37. Pavšič Franc, Seberlje,
38. Čuden Zora, Jesenica,
39. Seljak Suzana, Zakriž,
40. Daksobler Leopold, Sp. Idrija,
41. Kunc Dora, Idrija,
42. Kenda Franciška, Idrija,
43. Medie Ana, Srednja Kanomlja,
44. Torkar Branko, Bukovo,
45. Drobne Slava, Podbeže,
46. Munih Franc, Ilirska Bistrica,
47. Puc Marija, Ilirska Bistrica,
48. Janež Lucija, Ajdovščina,
49. Nardin Marija, Ajdovščina,
50. Jerala Jože, Ajdovščina,
51. Gačnik Marija, Trbeše,
52. Engelsberger Vinko, Pregara,
53. Kaluža Rozalija, Gradin,
54. Legiša Slavka, Šmarje,
55. Mušič Stojan, Sičole,
56. Babnik Marija, Kodolje,
57. Bobič Evgen, Črnica,
58. Štok Anica, Puče,
59. Arko Boris, Portorože,
60. Kralj Vilma, Portorože,
61. Rupnik Vinko, Portorože,
62. Pianek Zora, Portorože,
63. Ermen Zvonko, Portorože.

Take so nagrade naše ljudske oblasti v coni B, nagrade za ljudske učitelje v drugih conah, kjer ni ljudske oblasti, kot v coni A, pa so zapori, preganjanja, pretepanja, odpušcanje iz službe, prebrskovanje po razredih med poukom itd. V tem je namreč tista globoka razlika med ljudsko in »gubnersko« demokracijo.

čaj, da nova Jugoslavija predstavlja jednolito celoto, da predstavlja armado frontašev. Ta politična enotnost, ki je poosebljena v Osvobodilni fronti s Komunistično partijo na čelu, je prav tista neporušljiva stavba, ki usmerja vse ljudske sile v en samo mogočen tok dela, ustvarjanja in napredka. Mnogi nam to zavidajo, mnogi nas zaradi tega sovražijo in hujkajo proti nam in naši enotnosti, toda največ pa je tistih, ki predstavljajo danes demokracijo, svobodoljubno in delovno človeštvo, in ti danes v Jugoslaviji gledaj svoj vzor, kako se je treba boriti za bodočnost. Za nami so torej vse demokracije množice sveta.

Odkod izvira enotnost? Utrjevali smo jo v domovinski vojni in nato vsak dan bolj in bolj. Jugoslavija predstavlja danes zvezo svobodnih republik, ki so povezane med seboj s potoki krvi in življenj sinov vseh jugoslovanskih narodov. Zato tudi ves tisk predstavlja celoto in razjasnjuje na pravičen način vprašanja, ki stopajo pred nas.

Toda časopisov je več vrst. Kako naj si to razlagamo? Zelo preprosto. Vsak časopis je namenjen gotovim ljudem. Nekdo raje poseže po takem, ki ga najbolj razume, čigar snov ga najbolj privlačuje. Mi vsi smo Titovi ljudje, toda poleg tega smo še delavci te ali te stroke, kmetje, nameščenci v tej ali tej službi, strokovnjaki. Iz tega razloga se radi posebno zanimamo za vprašanja, ki se tičejo prav našega dela. Zato posegamo po takšnem tisku, ki nas najbolj pritegne, prebereš pa lahko vse, ker ti je vse na razpolago.

Naši sodelavci, da se vrnemo k njim, predstavljajo žile in korenine, ki nas v Tirani je trajal nali vso noč. Del mestne četrti v starem delu mesta je voda porušila, več družin je ostalo brez strehe, brez obleke. V novem, modernem delu mesta je voda preplavila vse kleti.

V Draču in Valoni je vodni val lomil vrata, vdiral v hiše, zadržuje, skladišča in odnesel vse.

Lepa je bila okolica Elbasana. Po hribovskih okrog mesta so oljčni gaji, široka rodovitna dolina je bila preprežena z riževimi polji. Zdaj ni ostalo na teh poljih niti enega zrna semena več. Reka Šumbini in potoka Zaranikes in Namasderes so vdrl v mesto. Letos so meščani s prostovoljnimi delom asfaltirali glavno ulico. Zdaj je bila to struga nove reke, nad meter globok vodni tok je butal ob stene hiš. Po poljih okrog Elbasana je rastle nešteto limonovih in pomarančnih dreves. Tudi te je vodni val izruval in jih odnesel s seboj.

Tudi ta katastrofa ni strla albanskega ljudstva. Demokracija fronta je izdala proglas za nujno pomoč vsem prizadetim, za takojšnje reševanje narodnega imetja. Vlada je organizirala prvo pomoč za vse, ki so ostali brez strehe Enver Hodža je obiskal vse prizadete kraje.

Albanski narod, ki je šel v protifašistično borbo s tako veliko pripravljenostjo na žrtve in dal v tej borbi vse svoje človeške in materialne sile za zmago nad skupnim sovražnikom, ni v svoji nesreči ostal sam. Z lastno silo in ob pomoči svojih zaveznikov bo premagal posledice nedavne katastrofe.

vežejo krepko na našo zemljo, na naša vprašanja, na življenje, ki vre okoli nas. Ti sodelavci so dopisniki. Sporočajo, kaj se godi okrog njih, z jasnimi očmi sledijo naporom svojega, to se pravi našega naroda, celo več, ugotovijo tudi napake in nepravilnosti delovanja odborov, organizacij, poedincev. Ob tem nam dajejo bogat doprinos, iz katerega črpamo izkušnje in uravnavamo nadaljnje delo.

Naše uredništvo dobiva dopise — včasih več, drugi manj. Nekateri dopisniki vršijo svoj posel zelo vestno. Na drugi strani: z zadovoljstvom spoznavamo, da se oglašajo posamezne vasi, in to prav pridno in brez strahu. To dejstvo pripisujemo močni zavesti in zdravemu razumevanju naših ljudi, ki gredo odločno po poti vseljudskega

svobodoljubnega odpora in domovinske vojne, ki nam je prinesla možnost aktivno sodelovati v našem časopisju, ki ima prav tako temelje in klice v težkem osvobodilnem boju.

Uredništvo je tako sklenilo, da prejmejo nagrado sledeči tovariši in tovarišice, ki so se vseskozi izkazali kot dobri in zavedni dopisniki:

Filipčič Milan, okraj Ajdovščina 5000 lir
Vidmar Ferdo, okraj Idrija . . . 3000 lir
Pagon Andrej (Ogarev) . . . 3000 lir
Lilija Bogomil, okraj Postojna . 2000 lir
Makue Karel (Zvonimir), okraj Grgar 2000 lir
Cek Nada, okraj Grgar . . . 2000 lir
Leban Pavla, okraj Tolmin . . 2000 lir

FIZKULTURA

FIZKULTURNI TEDEN JE POŽIVIL FIZKULTURNI POKRET V VZHODNO-PRIMORSKEM OKROŽJU

V preteklem tednu je bilo govora med našimi fizikulturniki samo o tem kako bomo izpeljali fizikulturni teden, katero fizikulturno društvo bo v tem času najbolj agilno, kako si bomo postavili načrte za bodočnost in kako bomo najbolj poživili naše delo v fizikulturni organizaciji ter množično vključili naše ljudstvo v fizikulturo.

V ajdovskem okraju je mladina po

celem terenu nabirala prispevke za fizikulturni sklad, vsi aktivni so imeli v tem času organizacijske sestanke, fizikulturno društvo Ajdovščina pa je dne 5. januarja priredilo kar tri fizikulturne prireditve ter z svojimi gostovanji poživilo delo na fizikulturnem polju v Postojni in Tolmini. Nogometaši so gostovali v prvenstveni tekmi za pokrajinsko prvenstvo v Postojni.

II. SKUPŠČINA FIZKULTURNE ZVEZE SLOVENIJE

Dne 4. in 5. januarja 1947. se je vršila v Ljubljani na Taboru II. redna skupščina Fizikulturne Zveze Slovenije, kjer so se zbrali delegati cele Slovenije in odposlanstvo Vzhodno Primorskega okrožnega fizikulturnega odbora. Skupščina je potekala v pregledovanju preteklega delovanja in v kritičnem razmotrivanju nekaterih napak ter pri polaganju obračunov za preteklost pokazala smer za bodoče delo. Prvi dan skupščine je bilo podano poročilo predsednika FZS tov. Polič Zorana in poročilo glavnega sekretarja tov. Knol Vinka. Po tem poročilu je sledila živahna diskusija, kjer so se kritično pregledovale napake dela in dajale smernice komisijam, ki bi pripravljale bodoči načrt. Po končani diskusiji so se vsi delegati razdelili po raznih komisijah, ki so v nedeljo dopoldne pripravljale načrte za bodoče delo. Popoldne so sledila poročila predsednikov teh komisij in so bila vsa poročila z nekaj popravki soglasno sprejeta.

Nato je kandidacijska komisija predlagala nov odbor Fizikulturne Zveze Slovenije, kar so zbrani delegati pozdravili s ploskanjem in v celoti sprejeli naslednji odbor:

Sekretariat: Predsednik: Tov. Polič Zoran, minister za finance; I. podpredsednik tov. Furlan Silvo; II. podpredsednik tov. ing. Bloudek Stanko; glavni sekretar tov. Knol Vinko; organizacijski sekretar tov. Gruđen Maks; strokovni sekretar tov. Serpan Edi; člani: Jug

Karel, Kopač Vlasto, Boje Pavle in Prodan Edvard.

Komisije: Strokovna: Serpan Edi; propagandna: Rus Vojan; gospodarska: Hojkar Viktor; zdravniška: dr. Breclj Bogdan; disciplinska: Gašperšič Stane; nadzorna: Turner Ed; tehnika in šport: dr. Dovgan Danilo.

Pred zaključkom skupščine je tov. predsednik Polič Zoran predlagal najboljše fizikulturnike in fizikulturne delavce Slovenije za odlikovanje Fizikulturnemu kongresu Jugoslavije v Beogradu in med ostalimi iz Vzhodno Primorskega okrožja vse fizikulturnike Primorske in tov. Gruđen Maksa, sekretarja fizikulturnega okrožja.

Nato je skupščina fizikulturne Zveze Slovenije izrekla pohvalo najboljšim fizikulturnim društvom, fizikulturnikom in fizikulturnim delavcem, med temi iz Primorske:

F. D. Rudar iz Idrije, F. D. Tolmin in tovarišim: Fili Mirko, F. D. Tolmin; Logar Srečo, F. D. Rudar Idrija; Tratnik Slavko, F. D. Rudar Idrija; Permozer Lavra, F. D. Rudar Idrija; Bavčar Stefan, F. D. Ajdovščina; Škeri Miloš, F. D. Ajdovščina; Lemut Marija, F. D. Ajdovščina; Innocente Stojan, F. D. Postojna; Vontina Karlo, F. D. Čepovan.

Po prečitanih pozdravnih brzojavk predsedniku vlade FLRJ maršalu Josipu Brozu-Titu, vladil LRS, centralnemu komitetu KPJ, Izvršnemu odboru OF, FISAJ-u in komitetu za fizikulturo pri vladi FLRJ, je predsednik Zoran Polič zaključil II. redno letno skupščino FZS.

PRVI PARTIZANSKI POHOD SMUČARJEV IN PLANINCEV NA VOJSKO PRI IDRIJI DNE 18. IN 19. JANUARJA

Da obiščemo slavne partizanske kraje, kjer so se za časa narodne osvobodilne borbe vršile velike bitke, da obiščemo center primorskega partizanstva in bodeči smučarski center Primorske, prireja okrožni fizikulturni odbor za Vzhodno Primorsko v kraju Vojsko pri Idriji dne 19. januarja 1947. prvenstvene smučarske tekme v alpski kombinaciji: smuku in slalomu in ob tej priliki množičen fizikulturni izlet I. partizanski pohod smučarjev in planincev.

Vsa fizikulturna društva in aktivne, vse mladinske organizacije ZAMJK in sindikalne podružnice pozivamo, da pridejo v soboto dne 18. januarja množične izlete v Idrijo, kjer naj se zberejo vse skupine smučarjev, planincev, izletnikov ter ljubiteljev fizikulture v Idriji med 21 in 22 uro zvečer, odkoder se bo v Idriji formiral I. partizanski pohod izletnikov na Vojsko, kamor bodo vse skupine prišle do 24. ure.

Vse skupine bodo v Idriji razdeljene v brigade, ki bodo z vodji po različnih poteh napravile pokret na Vojsko. Udeleženci tega zleta iz Okraja Grgar imajo zborna mesta v Čepovanu, ravnotako med 21 in 22 uro, in bodo napravili pohod skozi Gornjo Tribuš in Mrzlo Rupe na Vojsko. Udeleženci okraja Tolmin imajo zborna mesta ob isti uri v Spodnji Tribuš v okraju Grgar ter brigade skupno nadaljujejo izlet.

TEKMOVANJE ZA ZREN MLADINE GRGARSKEGA OKRAJA

Mladina Grgarskega okraja je dne 15. decembra 1946. ob zaključku udarniškega tekmovanja poslala brigado mladincev in mladink na graditve ceste Ravnica—Ajšova. 120 mladincev in mladink je vihtelo »pikone« v kamenita tla, da se čimprej po najkrajši cesti vzpostavi prometna zveza z Grgarskim okrajem. Kljub hudemu mrazu je ta mladina vztrajala, nobena ovira je ne more preprečiti pri izvrševanju svojih dolžnosti in vroči želji za čimprejšnjo priključitev k Titovi Jugoslaviji. Vsi našti mladinci in mladinke so istočasno fizikulturniki — tekmovalci za »Republiko napretek«. Vseh 120 tekmovalcev je po poročilih komisije ZREN-A izpolnil normo.

Pri elektrifikaciji Lipve—Testeni je sodelovalo 60 tekmovalcev — ZRENOV-CEV — od teh je izpolnilo normo v udarniškem delu 52 tekmovalcev. Vsi mladinci in mladinke so dokaz žive sile na fizikulturnem polju, obenem pa naša nova generacija, kateri bomo lahko v bodoče brez skrbi prepustili vajat našega novega gospodarstva.

Smučarski tekmovalci; iz teh okrajev Grgar in Čepovan pa naj se zberejo v Idriji, da bodo napravili zaradi tekmovalja krajšo pot.

Pozivamo vse zavedne Primorce fizikulturnike in ljubitelje fizikulture, vse množične organizacije in fizikulturna društva ter planinske odseke, da narčni pristopijo k organizaciji tega I. partizanskega pohoda na Vojsko, da se oddolžimo prebivalstvu vasi Vojsko za vso pomoč, ki so jo nudili narodno osvobodilni vojski in njihovem gostoljubju, saj so pripravili danes v že delno obnovljeni vasi sprejeti po svojih hišah in senikih cele divizije izletnikov.

Naše geslo je: V soboto dne 18. januarja se bomo udeležili vsi I. partizanskega pohoda smučarjev in planincev na Vojsko pri Idriji, kjer bomo manifestirali primorsko fizikulturno zavest ter se tudi na fizikulturnem polju kakor na vseh ostalih sektorjih našega gospodarstva pripravili na priključitev k Federativni Ljudski Republiki Jugoslaviji. Dolžnost vsakega fizikulturnika, mladince in mladinke, vsakega ljubitelja fizikulture, je da ta dan pokaže narodno zavest, da obišče naše slavne partizanske kraje, da se udeleži I. partizanskega pohoda na Vojsko pri Idriji dne 18. januarja 1947.

Okrožni fizikulturni odbor za Vzhodno Primorsko

SMUČARSKI IZLET

Dne 4. januarja je šlo nekaj najboljših smučarjev na Gore, tam se je vršil setanek, kjer so naši tovariši predlagali mladini izvedbo izleta, ki se je določil za drugi dan. S tem predlogom se je navdušeno strinjala mladina tamkajšnjih vasi in obljubila tesno sodelovanje. Drugi dan je pa pokazal, koliko obljuba drži.

Po našem načrtu smo se zbrali na križišču ter odšli po skupinah. Dospeli smo na cilj, bilo nas je 78 mladincev in mladink, dobili smo tudi nekaj okrepčila, za kar se moramo zahvaliti gorski mladini, ki je vse to skrbno organizirala. Dobili smo na razpolago dve gorki sobi. Tukaj so se nam pridružili tudi mladinci z Medveškega brda, iz Dol in Gor. Medtem je bilo nekaj dobrih smučarjev, ki so nam pokazali vso možnost, da se udeležijo tekm. Po preteklem dnevu, polnem navdušenja, smo napravili skupno sliko, nad nami je vihrala naša slovenska zastava na smučarski palici.

Za zaključek smo zapeli venček partizanskih pesmi, nato smo krenili v naše gorke sobe, tam so nas sprejeli z godbo in nam nudili malo proste zabave. Domov smo se vračali zadovoljni in veseli toplega sprejema, ki smo ga doživeli. Slabe Slavica.

(Nadaljevanje s 4. strani)

je trgalo pred uničenjem od novega sovražnika njivo za njivo, travnik za travnikom.

Letos se bomo prehranili z domačim kruhom! — je konec poletja objavila Demokracijska fronta.

Potem je prišel 22. oktober.

Temni oblaki so se zgrnili od morja nad vso Albanijo. Zadelo so ob pregrado obrobni planin in silne množice vode so vlijele nad pokrajino. Ta in še drugi dan je lilo, lilo neprestano...

Preko golih, nepogozdenih hrbtov gora in hribov se je zlila ogromna množina vode v ozke doline. Hudourniki so s strašno silo zdijali po gorskih strminah in valili s seboj vse, kar jim je bilo na poti. Struge rek in potokov so se v hipu napolnile in voda, ogromna množina vode se je razlila čez bregove. Vse ta plaz vodovja je planil v nižino srednje Albanije. Še običajno vsakoletno jesensko deževje zaradi neznatnega padca toka vode poplavi ravnino in pušča močvirja tja do zgodnjega poletja.

Vodni plaz je rušil mostove, zasipal cestne vseke, ril ceste, odnašal mlino, vdiral v vasi, mesta, voda je drla v hiše, jih podirala, v trgovine, skladišča, odnašala pohištvo, hrano, živino, ljudi...

Vodni tok je uničil žetev prihodnjega leta, posevke vseh polj je uničila voda, razrila njive, jih zasula s kamenjem in peskom.

»Baškimi« poročila: Tirana, Elbasan, Drač, Valona, Berat, Lušnje, Rogožin, Krupa...

ZEMLJEVID REPUBLIKE ALBANIJE: S črtkami označeno ozemlje je bilo 22. oktobra t. l. najbolj prizadeto po poplavih. To so najplodnejši in najgostejše naseljeni predeli.

POGOVOR Z DOPISNIKI

Povsod prisluhnemo, če le slišimo pogovor o našem dopisništvu. Zadolgovni smo, kadar slišimo pohvalo, manj, če kdo graja in pri vsem tem uprava ter uredništvo nimata ničesar opraviti. Zgoditi se, da se nekateri izmed dopisnikov nekoliko razhudijo in pogodrnjajo, rekoč: »Človek napiše, objavijo pa nič.« Mi bi to takole razložili:

Dopisi so vselej dobrodošli, čim več jih je, tem bolje, več snovi. Tako zvezo za delovne akcije, za napore, za trud, za tekmovalnost itd. Dopisi nam opišejo celokupno stanje okrožja, voljo ljudstva. Novičar kar hitro. Človek z zadovoljstvom odpira pošto in prebira. Kaj pa potem? Na podlagi več dopisov nastajajo obširnejši članki, posebno tam, kjer dopisniki vrtajo po istem vprašanju. Navadno rečemo, da dopis »razjača« v kožo. Toda temu ni tako. Dopis je naše orožje, hrana za časopisje. Pomislite, kako lahko bi bilo delo, če bi vsaka vas vsaj enkrat na mesec dopisovala? Lepo bi bilo in koristno.

Kaj naj pišemo, se boste vprašali? V odgovor samo to. Piši to, kar se okrog tebe dogaja. Piši o vašem življenju, piši o vaših naporih, o akcijah, o kampanjah, o delu organizacij, o gospodarstvu, o udarniškem delu, o kulturno prosvetnem delu. Piši o neuspehih in zakaj ste jih doživeli; piši, kako ste rešili v vašem kraju to in to vprašanje, mogoče s tem odpreš pot mnogim drugim, ki stojijo pred isto težavo. Lahko grajaš, če se godijo nerednosti, lahko svetuješ. V vasi imate šolo — kako zanjo skrbite: imate zadrugo — kako dela. Nešteto primerov lahko v svoji okolici obdelate.

Pa boste zanimali in zagodrnjali: »Saj človek bi kaj napisal, toda kako napisati?« Zelo enostavno. Piši preprosto, jasno, ne sramuj se napak, ki jih vsakdo dela, posebno mi, ki nam ni bilo dano zdravo kulturno življenje. Le nič sramu, samih sebe se ne smemo sramovati, temveč smo dolžni učiti se. Če dopisuješ, se na vsak način učiš. Glejte, kako je razumel tovariš Vinko Leskovec iz Podkrajja 107. Napisal je dopis po svojem prepričanju. Na koncu je pridal: »...ako ni kaj prav, pa popravite...« Vidite, on je razumel, da napaka še ne pomeni konec sveta, zato je po svoje zadevo rešil. Manj pa nas je razveselil njegov zadnji stavek, kjer pravi: »Priobčite članek v Vašem listu, ali pa odgovorite, da ne več pisati, ker niste še nobenega članka objavili.« Tovariš Vinko, razumeti morate, da nam je vsak kosček naše zemlje enako drag, prav vseeno, če se nahaja pod Nanosom, ali pa na istrski obali, ali visoko na Tolminskem. Vaš kraj je eden izmed številnih — vsi pa so naši, ali ni tako? Sicer smo pa že pisali o našem Mladinskem domu, ki ste si ga postavili mladinci, in se sedaj tam pridno učite. Res je, kot praviš, da nam je borba dala vse to, kar imamo, in res je, da fašistična Italija ni tega dopuščala, ker se je bala napredka naše slovenske kulture. Izpolnili ste svojo dolžnost, če ste proslavili IX. korpus in njegovo borbo. IX. korpus, to je naša jeklena pest, katere borbo je okusil okupator in katere sadove uživamo danes mi.

No, tovariš Vinko, za danes dovolj, v koruzo vržejo puško samo omahljivci, ne pa ljudje, iz katerih je rasel in se utrjeval naš IX. korpus. Zato kar še piši!

Tovariš Iztok nam piše, da jih je obiskal tovariš Regent, član Vseslovenskega komiteja v Moskvi, in je predaval v Ilirski Bistrici. Staro pravilo je, da so dvorane nabite tako, da kar pokajo stene, kadar predava tovariš Regent, ki ga tržaško delovno ljudstvo dobro pozna in mu zaupa. In vendar tovariš Iztok ne bo hud, če dopis ni v celoti objavljen.

Iz Slapa pri Vipavi nam piše Zora Žorževa, tovarišica sodeluje v AFŽ in piše med drugim tudi o udarniškem delu, kjer žene ne držijo križem rok. Popravljenе se ceste, obnovljena je šola in tudi preskrbljena za zmo. Okna lahko dobro zapirajo, zakurijo peč. Nič več ne smrdi po črnosrajčnikih, temveč je zrak čist. Nekdanja na pol razpadla občinska pisarna je dobila novo lice, v njej je postavljena zadržna gostilna. Kliče še obnova, pripravljajo se material za zidavo. Sovaščani morajo dobiti domove, katere so jim fašisti požgali. V načrtu je zidava Kulturnega doma, celo načrt imajo že, na pravilni ga je tovariš Gvardijančič. On je po rodu Slapčan in inženir, že ve, kako se to dela.

Tovarišica Zora, brez dvoma ste tudi vi delavni, vsa naša domovina pridno gradi in ustvarja. Pravilno je, da pripravljate že sedaj ves potrebni material za obnovo, kajti ko bo vreme ugodno, bo treba takoj na delo. To velja vsem! Če smo pričeli novo tekmovalnost in zagotovili bomo uspehe na ta način, če se že sedaj pripravimo. Kamenje, les, cement, opeka, apno itd. vse to pripravljamo.

Res je, ko trdiš, da nas »korajča« vodi do zmage, praviš, da se tako množijo naša napredna stranka in le po delu in požrtvovalnosti se lahko imenujemo »naprednjaki«. Tu bomo se rekli nekaj besed. Veš, tovarišica Zora, mi smo frontaši, člani Osvobodilne fronte, katere je bila edina sposobna povesti naše ljudstvo v svobodo. Osvobodilna fronta — to smo mi vsi — vsi delovni, poštteni Slovenci. Kajne, da si hotela takto reči?

Ildija je kaj marljiva v dopisovanju, toda prvo mesto zasluži in zato pohvalo tov. Ferdo Vidmar. Ne uide mi noben sestanek, niti manifestacija, niti slovesnost. On napiše marsikaj in razume, da ni mogoče vsega objaviti. Ve pa, da je dopisništvo življenjski sok časopisa. Dopis o IX. korpusu ni smo objavili, ker je prišel prepozno, vemo pa, da so se našemu korpusu oddolžili vsi, da v nas živi njegovo delo in mi uživamo njegove sadove.

Spodnja Ildija je pokopala na slavnosten način 11 padlih borcev partizanov. Tov. A. Stucin opisuje mogočeno slovesnost, celo slike pošilja. To je najbolj zaželeno, slika pove marsikaj, obenem pa bo ostala dokument, ki bo jasno pričal, kako smo spoštovali padle heroje.

Iz Gorenje Kanomlje nam piše tovarišica Jožefa Gnezda. Svoj dopis je naslovila tako: »Ob zaključku leta se naredi inventar.« Nekoliko trgovsko se to sliši, kajne, vendar je tu misljen inventar našega dela. V njihovi vasi so podale obračun vse organizacije. Le na mladinsko organizacijo in na žene si pozabila. Govoriš nekoliko napačno, nas vse pa zanimajo rezultati tekmovalnosti, rezultati akcij. Če govoriš o delu, postane človek radoveden, kakšno delo je to? Torej malo bolj konkretno poročila so zaželena. Pišeš, da ste imeli kar osem študijskih sestankov, da se radi učite, ker je to potrebno. Kaj študirate, kako razumete študij, kako razpravljate ali diskutirate? O tem piši drugič in le pogum!

Nazadnje bomo še spregovorili nekaj besed vsem onim, ki čitajo naš časopis. Zadolgovno sem prejel več pisem. Mislil sem, da se oglašate. Toda čital sem obvestilo, da ta in ta tovariš noče biti več naročnik, ker časopis prihaja z zamudo. O tej zadevi še nekaj besedi. Če prihaja časopis z zamudo več dni, je razumljivo, da smo nejevoljni. To bomo odpravili. Toda, če pride z zamudo enega ali pa dveh dni, potem moramo vedeti, da časopis ne prinaša člankov, ki izgubijo svojo vrednost. Naše napredno časopisje spremlja vselej nauk, napotilo, ki velja prav tako trdno danes kot jutri. Zato

je nepravilna izjava, da časopis ni več vreden, ker je star en ali dva dni, njegova vrednost ni padla, pač pa je naša dolžnost, da pobezamo tam, kjer bi utegnili časopisi zastajati. Vprašajte se, ali je pošta redna, kdo pošto nosi, ali smo res požrtvovalni, ali smo vse storili, da se tako nezdravo stanje odpravi? Član Osvobodilne fronte ne smo iti preko tega, nad časopisi moramo bedeti, ker so naša glasila, glasila nas — delovnih ljudi.

Toda razumeti morate naše mnenje. Organizacija dostave katerega koli časopisa, ne samo »Primorske borbe«, temveč vseh ostalih, mora postati točna kot ura. Stremeti moramo za tem, da po možnosti dobimo najnovejše številke. Tudi to je naša naloga, red in točnost, organizacijo vsega bomo morali izvesti sami, nihče nam ne bo tega sam napravil, če bomo mi čakali pomoči ne vem od kod.

Signalizirajte vse nerednosti naši upravi! — Vso zaščito in budnost našemu naprednemu tisku!

Iz urada za cene

Poverjeništvu PNOO za Slovensko Primorje, Urad za cene, določa enotne cene v prodaji na drobno na celotnem ozemlju Slovenskega Primorja za:

tip. čokolada za zamesitev 833.—
bonboni:
kisli bonboni »drops« 566.—
svileni bonboni »fure« 533.—
masleni fondant 766.—
dražje leča 800.—
dražje bonboni 900.—
marcipan kasata 866.—
superior bonboni 550.—
razni fondant bonboni 933.—
čokoladni marcipan bonboni 1000.—

keksi:
keksi s 15% sladkorja 183.—
keksi z 10% sladkorja 166.—
keksi s 5% sladkorja 150.—

marmelada:
jabolčna marmelada 153.—

suho testo (testenine):
suho testo iz OG moke 70.—
suho testo iz moke 80% meljave 46.50

kis:
tipizirani 10% alkoholni kis 40.—

soda:
stolčena kavstična soda (kamen) 58.50
100% v bobnih po 200, 100 in 50 kg v prodaji na drobno 58.50

škrob:
škrob v prahu 86.50
škrob v zrnu 83.50
škrobni sladkor 100.—
škrobni dekstrin 116.50
(Cene za škrob itd. veljajo za 1 kg neto v obratovalnici prodajalca na drobno brez mestnih dajatev.)

Zarnice: kos
5 Wattov 93.50
10 Wattov 98.50
15 Wattov 106.50
25 Wattov 113.50
40 Wattov 120.—
60 Wattov 156.50
75 Wattov 210.—
100 Wattov 326.50
150 Wattov 413.50
200 Wattov 600.—
300 Wattov 906.50
500 Wattov 1383.50

Cene veljajo v prodaji na drobno, vključene so vse javne dajatve in trošarine in se v nobenem primeru ne smejo prekoračiti. Cene stopijo takoj v veljavo.

Poverjeništvu PNOO za Slovensko Primorje, Urad za cene, določa naslednje najvišje cene živilom v prodaji na drobno in na debelo za celotno ozemlje Slovenskega Primorja:

Razglas

Živnorojska zadruga v Senožečah objavlja, da bo prvi redni živinski in prašičji sejem

v Senožečah dne 20. januarja 1947 in potem vsakega 20. v mesecu.

Če pade določeni dan na nedeljo ali praznik, bo sejem naslednjega dne.

NAVODILA K DELITVI ŽIVIL V JANUARJU

V mesecu januarju t. l. bodo potrošniki Slov. Primorja prejeli živila v količinah, katere so predvidene v naši okrožnici št. 411-11 od 31. XII. 1946.

Da ne bi nastali pri prodaji moke nesporazumi, se odreja, da vsi potrošniki v posesti živinskih nakaznic za moko prejmejo v mesecu januarju pri trgovcih ali zadrugah moko, in sicer 60% krušne in 40% koruzne moke ali koruze ali ržene moke.

Težki delavci prejmejo na živilsko nakaznico za težkega delavca TD na vse odrezke od 1. I. do 31. I. b-TD 11,160 kg krušne moke (60%), 7,440 kg koruze ali koruzne moke ali ržene moke (40%) — vsega 18,600 kg moke; srednji delavci prejmejo na živilsko nakaznico za srednjega delavca SD na vse odrezke od 1. I. do 31. I. b-SD: 9,780 kg krušne moke (60%), 6,520 kg koruze ali koruzne moke ali ržene moke (40%) — vsega 16,300 kg moke; lahki delavci prejmejo na živilsko nakaznico za lahkega delavca LD na vse odrezke od 1. I. do 31. I. b-LD: 8,730 kg krušne moke (60%), 5,580 kg koruze ali koruzne moke ali ržene moke (40%) — vsega 13,950 kg moke;

potrošniki na navadne živilske nakaznice »Nav« prejmejo na vse odrezke od 1. I. do 31. I. Nav-b: 5,580 kg krušne moke (60%), 3,720 kg koruze ali koruzne moke ali ržene moke (40%) — vsega 9,300 kg moke; na živilske nakaznice za otroke v starosti do 2 let »Doj« prejme potrošnik na vse odrezke od 1. I. do 31. I. Doj-b: 5,280 kg krušne moke (60%), 3,520 kg ko-

Obirajmo brinje!

Po nekaterih krajih Slovenske Istre so brinjevi grmi kar prepolni tistih drobnih temnoploavih jagod, iz katerih se kuha prijetno ogrevajoči brinjevec. Nismo nikjer opazili, da bi kdo te jagode obral in jih skušal spraviti v denar. Ker imamo v Ajdovščini podjetje za destilacijo, ki bi lahko uporabilo ta pridelek, bi bilo prav, da bi se naše organizacije, posebno mladinske, pozanimale za to, da bi mladina sedaj v zimskem času in v dnevih, ko ne piha burja, zbrala čim več tega sadja istrskih pašnikov. Okraj Hrpelje Kozina je lansko leto dobil čez 1 milijon in pol za nabrano brinje. Koliko je v Istri mladine, ki bi lahko šla obirati brinjevice, ter na ta način veliko pripomogla svojem okraju in obenem skupnosti, ker je brinjevec prav za prav nekako zdravilo. — Mladina, pohiti in izrabi, kar ti narava sama nudi!

OBROKI HRANE ZA MESECE JANUAR

Za mesec januar 1947. leta bodo prejeli potrošniki Slov. Primorja na živilske nakaznice spodaj navedene obroke hrane, in sicer:

Živilske nakaznice za težke delavce TD.
Moka: 18,60 kg (dnevni obrok 800 gramov kruha ali 600 gr moke — odrezki od 1. I. do 31. I. b-TD);
maščobe: 750 gr masti ali olja ali slanine na vse odrezke za maščobe;
sladkor: 500 gr na odrezek TD 118;
sol: 700 gr na odrezek TD 119;
sveže meso: na odrezek TD-101, TD-102, TD-103 in TD-104 na vsak odrezek po 500 gr.

Živilske nakaznice za srednje delavce SD.
Moka: 16,30 gr (dnevni obrok 700 gr kruha ali 525 gr moke — odrezki od 1. I. do 31. I. b-SD);
maščobe: 650 gr masti ali olja ali slanine na vse odrezke za maščobe;
sladkor: 350 gr na odrezek SD 216;
sol: 650 gr na odrezek SD 217;
sveže meso: na odrezek SD-201, SD-202, SD-203 in SD-204 na vsak odrezek po 400 gr.

Živilske nakaznice za lahke delavce LD.
Moka: 13,95 kg (dnevni obrok 600 gr kruha ali 450 gr moke — odrezki od 1. I. do 31. I. b-LD);
maščobe: 500 gr masti ali olja ali slanine na vse odrezke za maščobe;
sladkor: 350 gr na odrezek LD-311;
sol: 600 gr na odrezek LD sol 312;
sveže meso: na odrezek 301 jan., 302 jan., 303 jan. in 304 jan. na vsak odrezek po 300 gr.

Navadne živilske nakaznice »Nav«.
Moka: 9,30 kg (dnevni obrok 400 gr kruha ali 300 gr moke — odrezki od 1. I. do 31. I. Nav-b);
maščobe: 200 gr masti ali olja ali slanine na vse odrezke za maščobe;
sladkor: 150 gr na odrezek Nav-jan. sladkor 410;
sol: 500 gr na odr. Nav-jan. sol 411;
sveže meso: na odrezek 401 jan., 404 jan., 407 jan. in 402 jan. na vsak odrezek po 200 gr.

Živilske nakaznice za otroke v starosti do 2 let »Doj«.
Moka: 9,30 kg (dnevni obrok 400 gr kruha ali 300 gr moke — odrezki od 1. I. do 31. I. Doj-b);
maščoba: 200 gr masti ali olja ali slanine na vse odrezke za maščobe;
sladkor: 500 gr na odr. sladkor 513;
sol: 500 gr na odrezek sol 514.

Živilske nakaznice za otroke v starosti od 4 do 14 let »OM«.
Moka: 9,30 kg (dnevni obrok 400 gr kruha ali 300 gr moke — odrezki od 1. I. do 31. I. OM-b);
maščobe: 200 gr masti ali olja ali slanine na vse odrezke za maščobe;
sladkor: 350 gr na odr. sladkor 613;
sol: 500 gr na odrezek sol 614;
sveže meso: na odrezek 602 jan., 603 jan., 604 jan. in 605 jan. — na vsak odrezek po 200 gr.

Noseče žene (dodatna živilska nakaznica Nos.).
Bela moka: 500 gr na odrezek Nos. 1;
sladkor: 500 gr na odrezek Nos. 2.
Pri peki kruha se morajo peki strogo držati razmerja 300 gr moke za 400 gr kruha.

Trgovcem ali zadrugam je prepovedano izdajati hrano na že odrezane odrezke. Vsak potrošnik mora pri prevzemu živil predložiti živilsko nakaznico, kjer se mu odzema pripadajoči odrezek za pripadajočo količino živil.

Vsi okrajni NOO, gospodarski odseki (trgovina in preskrba) so dolžni takoj po prejemu obrokov živil za mesec januar 1947. leta izdelati razdelilnike na predvidene količine živil in te takoj dostaviti podružnici »Prerad«.

Okrajnim NOO, gospodarskim odsekom, je prepovedano brez vednosti Pov. PNOO za Slov. Primorje, oddelka za trgovino in preskrbo, odrejati po svoje odrezke na živinskih nakaznicah.

Objava

Javljamo, da je bila izgubljena v Gorici evidenčna tablica št. 0282 motornega kolesa »Puch« 200, last Pov. PNOO. Zaradi tega proglašamo evid. tablico za neveljavno.

Tov. Benčič Marija, roj. 28. 4. 1926, iz Bače št. 18, okraj Hrpelje-Kozina, je izgubila osebno izkaznico in jo s tem proglašala za neveljavno.

Tov. Winkler Marija, vodja podružnice »Prerad« v Sv. Luciji ob Soči, je izgubila na poti Postojna, Planina, Idrja, Sv. Lucija sledeče izkaznice: Sofersko izkaznico št. 571, izdano od PNOO, oddelka za promet; Delavsko izkaznico št. 136713, izdano od KNOJ-a Sv. Lucija ob Soči; Strok. zveze podr. »Prerad«, Sv. Lucija Sindikalno izkaznico št. 2283, izdano od ob Soči; SIAU-izkaznico št. 180054, izdano od Krajevnega OF Sv. Lucija. — Vse navedene izkaznice proglašamo za neveljavne.

Tov. Poniž Karel, rojen 3. novembra 1898, bivač v Vipavi 161, je izgubil osebno izkaznico št. 7888, izdano od Krajevnega odbora Vipava, dalje izkaznico SIAU št. 154601 in pa Sindikalno izkaznico št. 5722. S tem proglašamo navedene dokumente za neveljavne.

Proglašam za neveljavno osebno izkaznico št. 5435 na ime Brezec Viktorija, Postojna, Vilharjev trg 2.

Tov. Lavrenčič Mariji, roj. 2. 10. 1910, bivač v Vrhopolju št. 30, je bila ukradena osebna izkaznica št. 4859 ter izkaznica SIAU št. 195649. S tem proglašam izkaznici za neveljavni.

Tov. Mervič Raiaela, roj. v Ozeljanu št. 58, bivač istotam, je izgubila osebno izkaznico št. 5630 in jo proglašala za neveljavno.

Pokrajinsko Kmetijsko Udruženje Koper

Soglasno z uredbo Poverjeništvu PNOO za Slovensko Primorje z dne 14. decembra 1946, čl. 6, se

sklicuje

GLAVNA SKUPŠČINA

Pokrajinskega Kmetijskega Udruženja s sedežem v Kopru za dan 26. januarja 1947 ob 10. uri v Ljudskem domu v Kopru.

Dnevni red:

1. Izvolitev predsednika skupščine.
2. Izvolitev zapisnika in dveh overovalcev skupščine zapisnika.
3. Poročilo začasnega upravnega odbora in nadzornega odbora, čitanje in odobritev bilance in računa zgube in dobička.
4. Odobritev spremembe pravil.
5. Izvolitev novega upravnega odbora in nadzornega odbora.
6. Slučajnosti.

Koper, 7. januarja 1947.

ZAČASNA UPRAVA.

Odločba

o obveznem zaokroževanju cen v prodaji na drobno za vse blago.

Poverjeništvu PNOO za Slovensko Primorje določa obvezno zaokroževanje cen

iznose od 1.01 lire do 1.25 lire se zaokroži na 1.— liro
iznose od 1.26 lire do 1.49 lire se zaokroži na 1.50 lire
iznose od 1.51 lire do 1.75 lire se zaokroži na 1.75 lire
iznose od 1.76 lire do 1.99 lire se zaokroži na 2.— liri

Pri vsaki prodaji na drobno mora prodajalec obvezno izdati kupcu nolo, po kateri plača ta kupljeno blago pri blagajni prodajalnice.

Končna vsota na tej noti mora prav tako biti, če se ne glasi na 0.50 lire ali na polno liro, zaokrožena, in to navzgor. V tem primeru je cena zaokrožiti, če se piše nota samo za en predmet, za ta predmet; če se piše nota za več predmetov, je zaokrožiti skupno vsoto, ki se po noti mora plačati.

vsega blaga na celotnem ozemlju Slovenskega Primorja.

Pri vsakem blagu se morajo cene v prodaji na drobno obvezno zaokrožiti na naslednji način:

To ima poseben pomen — praktični — pri prodaji blaga v manjši količini od 1 kg, 1 metra, od 1 litra, od 1 ducata in podobno.

Pri proizvodnih cenah in pri cenah v trgovini na debelo ni dovoljeno nobeno zaokroževanje cen.

Prekrški predpisov te odločbe so kaznivi po odloku o določanju in kontroli cen.

Ta odločba stopi takoj v veljavo.